ЕРА, 8 август, 1968 шу. № 95 (4575).
Мах 2 кап.

Массаш а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхачу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Арадуьйлу 1923 шера дуьйна

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ПХЕ ШЕРА ПЛАН— ХАНАЛ ХЬАЛХА!

* * *

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

Балха лакха говзал йолаш хила беза схемаш вIашагIйохкаш промысловиканта лаьрхIа 100 киловатт низ болча электромоторашта ремонт еш бола нах. Царех я «Севкавэлектроремонт» яхача треста электромонтажни участке болх беш йола комсомолка Хижникова Галина. Дика Iомабаьй цо электрообкатчица болх. Брак ца хулийташ, даим смени нормаш тIехкхоачашъеш хьайоагIа къона болхло. Комсомола юбилейна сийленца наькъа яха кийчаяш я Хижникова.

СУРТА ТIА: Хижникова Галина болх беш я.

Д. Васильянно сурт.

К П С С Ц К

КПСС ЦК ПОЛИТБЮРОИ КПЧ ЦК ПРЕЗИДИУМЕИ ГОР. ЧИЕРНЕ-над-ТИССОЙ А СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКИЙ КОММУНИСТИЧЕСКИЙ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕЙ ВИКАЛИЙ БРАТИСЛАВСКИ СОВЕЩАНЕ А ПЕРЕГОВОРИЙ ИТОГЕХ

КПСС ЦК Политбюро хьежар 29 июле—1 августе г. Чиерне — над Тиссой вIашагIкхетара а Болгарски коммунистически парте, Венгерски социалистически болхлой парте, Германе Социалистически Единни парте, Польски вIашагIкхийттача болхлой парте, Советски Союза Коммунистически парте, Чехословаке Коммунистически парте викалий укх шера 3 августе Братиславе хиннача Совещане а итогашка.

КПСС ЦК Политбюрос белгалдоаккх, КПСС ЦК Политбюрои КПЧ ЦК Президиуми шоай ханнахьа вIашагIкхийтта хилар а дIахо йодача хана КПСС-ан КПЧ-ан юккъера, СССР-ан ЧССР-ан юкъера гIулакхаш дегIадоаладарай чIоагIдаран боккха лоархIам болаш хилар а.

КПСС ЦК Политбюрос могабир Братиславски совещане КПСС делегаце баь болх.

КПСС ЦК Политбюрос Братиславски совещане Заявлене социалистически мехкий хьашташа маяххара, марксистско-ленински принципиальни лерна тIа царна юкъера гIулакхаш дегIадоаладара а вай халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдара а тIаэшцара йола Совещанена юкъе дакъа лоацаш хиннарий юкъара позици юцаш лерхI, хIара мехка а ерригача социалистически содружестве а дIахо йодача хана социализм чIоагIъешв дегIайоалаешв долла наькъаш а къестаду цо.

Социализма позицеш чIоагIъеча а империализмо лехарашта хIама тохача а толам баккхара бола тешам чIоагIа тешаме хилар, социализма, пролетарски интернационализма идеяй уйланца дуккхача наха кхетам балар буржуазни идеологеиа духьал, дерригача антисоциалистически низашта духьал машар хургбоаца къовсам лоаттабар да, аьнна Совещанена юкъе дакъа лоацараша яьча вывода боккха мах бу КПСС ЦК Политбюрос.

Заявлене положенеш кхоачашъяр вежарашка йолча партей эттара хьалхара интернациональни декхар да, Марксизмана - ленинизмана тешаме йолча КПСС шийоагIонгахьара шийде йиш мел яр дерига из доккха беркате декхар кхоачашдара, социалистически содружество, дунен халкъашта юкъера коммунистически болам чIоагIбара, вай мехка коммунизм толамца хьалъяра.

КХАШ ЛЕЛАДЕРАШ! СИХДЕ ДЕРРИГА ГУЙРАН БАЛХАШ. ХIАНЗ КЪАЬСТТА НИЗ ТIАБАХИЙТА ЛАЬТТА АХАРА, ДОАКЪАР КИЙЧДАРА!

БОАХАМА РАСЧЕТА— ШЕРРА НИКЪ

Тахан промышленностех юртбоахамеи ёча реформай кердача хьалаша хIара кхачалхочуйгара. дIадех производства экономика ливагIа йоахалга, продукце за кали производства, рентабельности лакхъелга, экономически вычагех пайда эцила.

Боахама расчет я социалистически воалдахой вертгера метод. Производства рентабельность балашъяра, кхоябара, режими плановы заданеш Iкхоачашъяра тIаерзаьв я из. Боахама расчета чулоацам ба боахам пайда луш хургбоаш болх вIаштIехьбаккхар. Из социалистически метод производствана юкъейоалаяра аз предприятейи цар подразделенейи балха планировани яр, цар балхашта учети тIахьожами лоаттабар.

КПСС ЦК мартовски сентябрьски Пленумаш (1965 ш.) хинначул тIехьагIа — вай республика предприятешка, колхозашкеи совхозашкеи белгала болх баьб боахама расчет юкъейоалаеш. Пи новкъостал хиэ безал. материалаш, горюч, электроэнерги кхоммеш тIаахийтара гIулакх вIаштIехьдаккха. продукци яккхарга дIабоза мах лохбе. рентабельноста план кхоачашъе а, хIаьта лаьтташцарен хьайбашкарен йоала продукци къахьегамц ахчех кIезигагIа дIа а дохийташ аз самъахара.

Из къаьгга хьахьокх Шелковской района «Коммунизм» яхача колхоза балха боахама расчет юкъеялхьарах хьахиннача. КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хиллалехьа районе тIехьалсача боахамех лоархIаш яр из колхоз. Юкъъанна. 1965 шера колхоза фермашкеи бригадашкеи боахама расчет юкъеккхаьа йолайир. Колхоза экономика хоалуш зергIааха яьлар. Цун валови доход 1965 шера 1487 эзар сом хиннячара 1967 шера 2166 эзар сомага кхоачаш е 41,6 процент дакхьелар. Из вIаштIехьялиннал, еггара хьалхаl пхьалкха кепиг зехьа па зойташ, дерттIа учети тIахьожами лоаттабар бахьан долаш. Къахьегамцара материальни безам тикка совбаьннаб.

Боахама расчетах деттIа пайда балан. нагахьа санна хIара ферме. хIара бригаде из лелаеш па хуле. ТIаккха мара йиш хилан къахьегамхочун материальни безам совбаккха, дIадолачун тIахьожам лоаттабе. Из гIулакх къаьстта дика латт. Ачхой-Мартана «Орджоникидзевский» яхача совхозе.

Цу боахаме пхиь механизированни бригада я. Царех хIаранена дIайоэийт хIара культура хиеяре технологически картограмма. ХIаьта уж карташ хIара бригада хьалаш. торонаш тахка а тохкаш уттаду. Цу гIулакхо йиш хулийт ахча дIадалхийтара халланза тIахьожам лоаттабе. ХIаьта хIара бетта беча тIахьожамо хьахьокх лаьча тайп-тайпарча балхашка мел ахча дIадахь а, юхелисар дина эсача балхашта тоъаргий а. Бригада къахьегамхой шоаш хьеж хIанз бетт-бетта шоаш дера балхашка мел ахча дIадела. Боахача шу пайда болаш чакхлоах совхозо. Цитта дIадалача шера боахача хинна пайда дIанах лийрхIачул 85 эзар сом дикагIа бар.

Производствана юкъе боахама расчет йоалаеш лоархIаме ю продукци яккхара планаш меттеж. планагIа продукци яккхарга дIа лаха лезача материально-ахчан ресурсий лимиташ ерригача подразделенешка дIакхоачаяр. Масала, МалгIабика района «Кавказ» яхача колхоза хIара бетта уттаю боахама расчетни заданеш. Царна анализ ю хIара бетта 15—16-ча дийнахь. Результаташ йоа колхоза правлене, партейни, болхлой собранешка.

Гудермесски депо оежентин цехаш боахама расчета тIа яьча ео шоллагIа шу да. Из бахьан долаш рентабельно болх бе йоаденнай уж. Сохка 18 эзар сом, укх шера кху бетта 10 эзар сом кхоаьыэ цепо цехаша. Мухь дIаюха кхахьарга дIадозар дохларах къахьегама, материальни ресурсаш кхоеш дIаахийтарах укх шера эзараш сом пайда хиннаб депона.

Вакъа, массанахьа цитта дика латташ гIулакх. Боахама расчет производствана юкъеялхьара лешашта йоагIа терко яц республика пхьайолча колхозашка, совхозашка, промышленни предприятей лохерча звеньяшка. Из гIулакх эсала латт Ведана, Наьсарен, Грозненски районий боахамашка. Боахама расчета элементаш мара юкъехкхьан бригадай. фермай балха. Уккаха дерттIа вIаштIехьлаьккхалаш тIахьожами учети. ПланагIа продукци яккхарга дIадаха лезача материальни-ахчан ресурсий лимиташ уттадаш. Производство дIахо легIайоалаяра къахьегамхой безам лаккхергбоза наькъаш дерттIа белгалаш.

Дизза заргдоаца гIулакх да боахама расчетни заданеш хьаннахьа хIара бригадага. фермага, цехага участкага дIакхачийтар. Цу заданешта юкъе хила деза укх тайпара хьокхамаш: гектара тIара доалачеи чухахьачеи дерригача алата планаш, дIаладала материально-ахчан рузкъайи къахьегамеи лимиташ, къахьегамга, автотранспортага, удобренешка, ядохимикашка дIадалар.

Боахама расчетни заданеш кхоачашъяра хан-ханнахьа анализ е еза. Цун результаташ юца еза партийни, профсоюзни, производствени собранешка.

Боахама расчет производствана юкъейоалаяр из боккха лоархIам болаш гIулакх да. ХIанзале цу дакъе Iоальча опытах пайда а эцаш, республика предприятей, боахамий кулгалхой, партийни, профсоюзни организацеш декхарийла я боахама расчет производствана юкъейоалаяра дени терко е.

* *

ХЬАЙБАШ ДИЗА ХУРГДА

Листо, лакха тIаьнна хьакIаш бIарг на кхоачча я. ХIанз силоса еггара дикагIа йолча хана уж чуцца болабеннаб Шаьла вайна «Джалка» совхоза шоллагIча отделене механизатораш. Цаькха бIарг кхийтар гоза теха йоагIача комбайнахи пуцца удтв силос лаьотташ йоагIача ларха бертан йолча машенахи. Комбайна тIа агIа кьона ихалеаг.

— Ер малий? — хет за отделене управляющега Умаров Хьамзата.

— Костумова Хьава я их.

ДIахо управляющена дахча ьаьчаьлах хайра тхона хIанз чуецаш йода 124 гектара тIара хьажкIаш кхееш Хьавай звено хиннагIа.

Укх шера 3,5 эзар тонн силос кийчъе езаш ба отделене механизаторaш. Боккха теркам тIаботтийт уккхав силоса дикал лакха хиийтара. Цупухье силоса йийна хьажкIа махулла сихагIа чуйна яккхара групповой методах зе лаьрхIаз балхаш. Совхоза доалахьара ялхе а силосни комбайн я уккаха болх беш. Цул совгIа пхьаькха пхьа ККХ-3 яха комбайн а силос хьоккарийолаш товьй.

— Хаоттам кхы дуьнабенна моттиг па хуле иттех дийнахьа ерриге хьажкIаш хьекха йовиза тхо. — йоах отделене управляюще.

Силос чуйна йолаъ шоллагIа ди мера лаъ. Юкъ лака дIайолалий механизатораша а силос фермашта юхе дIакхухьараша а. Масала пхелагIча августе берригача комбайнераша кхоачашйир сменин норма. ХIаьта норма кхо гектар я. Цитта дика бир болх трактористаша а шофераша а. Бачаев Iали-Хьалида, Юсупов Султана ах дийнахьа кхо-кхо рейс йир. ХIаьта силос йоллийоаг кхай тIара итт километра гаьна ба. Цитта дика къахьийтар кхыча шофераша а.

Управляюще къамел дечанхьа наI шолларIчун тIехьа а йолаш комбайнаш юхерча стане къкар — механизаторaш деллкъайна хIана эза сайдар. Лоашка къамаьл хилар тха Костумова Хьавайна, цун гIонча волча Бачаева Гахеца.

— Гектара тIара мел силос йоалла?

— Селхан деIкъел тIехьагIа хьекхар. оаха лаьрхIачох 260 центнер хилар гектара тIара. Бакъдар аьтча йистоишкара вогIа я хьажкIаш. Шеашта а на гой шоана дIаммага дIахо ваьтча хьажкIаш дуккха дикагIа йолга.

—Дерригача кхай тIара юкъера лаьрхIача мел хургья аьнна хетт тхоьга?

— Планах гектара тIара 180 центнер яккха еза. Бакъда, хетачох кхо бIаь совгIа центнер йоацаш дусаргдац тхо, — йоах Хьавас.

— ТIаккха ваш хы на хьекха силос дIакхахьа транспорт тоий?

— Тоь. — йоах Бачаев Гахе. —цар бехках кхай тIа соца лийзадац тха укх шийн дийнахьа.

Ерхита машенаш, тракторни лафеташ кийчъяьй силос дIакхахьа. бартаи зикхъяьй. ХIаьта хIара лафета тIа, машина тIа шишша саг ва комбайна чуна йоагIа силос тоIаеш.

Механизаторама силос йол хьайбаша Iа доаккхаргдолча фермашта юхе дIаза.

Цхьаболькъа дерригa а кий отделене дерттIа вIаштIехьдаьккхар. Масала, Костумова Хьавайна оаха къамаьл дечло тхога аьлар:

— Укх тIехкхьараш шоешах дийнахь тхоай отделене участкиеп. Абдулсалимов бIаргавайна вай гхона. Тхона хан тхоай смени норма хьаха малагIа я, хетаргахьа мара хан селхани тахани ёадеш мел силос хьекхай.

— ТIаккха къахьегамхара материальни безам совбаккхара фу заьл шун отделене?

— Хаа. Силос чуэца йолайича лена тхоай отделене агроном вол. Багашев вейнаваш тхона. ДикагIчарна фу совгIат хургда, аьнна хоам баьбаш саго.

Механизаторий йоахко ара цитта мара теркам тIа па бохийташ хилча хала за механизаторашкара болх дика белга хьалеха. Нагахьа санна Костумовас а цун гIонча волча Бачаева а цхьан дийнахь йиъ-йиъ гектар силос хьекхадле, кулгалхой хьанарах хинна лац из. Пох баркал ала деза механизаторашта.

—Силос чуэцара кийчу а балхаш дIадолааь а ха мааа яц хIанз а. КхоачашбоацараIш дIадаха йиш йолаш яц. — йоах управленин волча Умаров Хьамза.

Да а за уж сихха дIадаха йиш йолаш а дIадаха дезаш а. Цул совгIа, уж дIадахаьга хьежжа мара чакхдаха йиш а хургьян силос йолдара балхаш. Торкаш йолаш я, бoл кхетаиша вIаш тIехьбоаххе.

И. ЗАНАЕВ,
производственни управлене Шаьла районе юртбоахама инженер-экономист.

СУХАЛБЕ ЗЯБЬ АХАРА

Ка бола хаат чуйнга баьлна, хIанз силоса лаьрхIа хьажкIа чуэцаш, тIалоагIача шера кхебергболча хьувкъама лаьтташ кийчеш ба механизатораш.

6-гIа август хьатIакхоачаш 25,3 эзар гектар зяьб аьха бьаьеаб уж. Планах аха езачох 15 процент я из. Сохка укх хана аьхачул кIезига дуккагIа хул цох.

ТIадоагIача шера кхебергболча хьувкъама йоагIача тайпара терко еш ба Гудермесски, Наддеречни районий механизатораш. БIаьстад юкъе юв культураш дIае лаьрхIача лаьттаех диьагIа лоза дакъа хIанзале аьха лаьккхаь цар.

Кхьича бесса леладу уж балхаш Грозненски, Урус-Мартана, Шелковской, Наьсарен районашка. Укх деношка мара болабеннабац цига зяьб аха. Хьалда зьха зяьб йолча хаат дика хьувкъарал совгIа тракторех бизза пайда аца я, вIаштIехьдоалийт. ХIаьта гураьаа хлат дIатувча хава зяьб ахара дукха техника хьожае пхьаине а йиш хургьяв. Цул совгIа цу юкъах чуэцаш хул хьажкIа, шекара свекла, цитта кхийоза тIехьа тIехьал культураш. Цухуьла дIанзе а мукъаьаьнна мел деза лаьтта аьха бовлара беррига ниа тIабахийта беза республика кхаш леладераш.

Республика колхозашкеи совхозашкеи 5-гIа август тIакхоачаш зяьб ахаро

СВОДКА

План (проценташка)

1. Ачхой-Мартана	19
2. Ведана	—
3. Грозненски	12
4. Гудермесски	29
5. МалгIабика	15
6. Наддеречни	26
7. Наьсарен	—
8. Наурски	17
9. Ножай-Юрта	—
10. Советски	—
11. Сунженски	21
12. Урус-Мартана	5
13. Шаьла	13
14. Шелковской	7
г. Грозный	—
Ерригача республике гIолла	15

НАЬХА ДУХЬА

«Грозпромстрой» треста № 2 йолча гIишлон-монтажни управлене дикача гIулакхашца йовзаш я Черепнин Петр Петрович корте латта каменщикий бригада. Коллективо коммунистически къахьегама бригадин яха еза цIи лелаш. Производственни заданеш тIехкхоачашъеш. балха дикал лакха йолаш къахьег гIишлошъераша. Бригадо хьалхьа промышленни предприятеш, нах чубаха цIенош бIаргаго йиш я кердача МалгIабике, Горагорске, Грозне, тайп-тайпарча районашка. ТIехьарча шерашка бригада коллективо «Электроприбор» яхача заводе керда механ хьалъеш, завода юкхе пхи къахьегамхошта лаьрхIа нах чубаха цIенош хьалаеш хиннай. ХIанзе цар уккаха хьалъяьй цIенош. Уж дерригa а балхаш ханал хьалха, дикал лакха йолаш чакхдьахад.

Къаьстта дика болх бир каменщикаша тIехьара цIа хьаллеш. Из 48 квартира лаьрхIа цIа хьалде 27 феврале доладир, 15 апреле нехаш хьаллеттa баьлар каменщикаш, белгалде деза, из болх цар бутт хьалха чакхбаьккхалга. Прораба П. Г. Воловика дуац: «Черепнина бригадас болх ханал хьалха чакхбаьккхар бахьан долаш, мукъа боллаш штукатураш дIаоттабаьь сихха дерриге штукатурни балхаш йистедаха вIаштIехьхьалар тха. ХIанз плотникаша шоай болх сихха чакхбаьккхача, маляраш дIаоттабаь цIа эксплуатаце дIадургда оаха. Планага хьежача из цIа 1968 шу чакхдоаллаш дIадала декхарийла за тхо. хIаьта участка коллективо тIайийцача социалистически декхарашка хьежжа Советий Iаьдала 51 шу дузача денна «Электроприбор» яхача завода къахьегамхошта совгIат дала дага да тхо».

ХIанз П. П. Черепнина бригада цу цIен юкхе пхьаькха а 48 квартира йола цIа хьалдеш я, июль бутт чакхбоаллаш доладаьа цар уккхара балхаш. ЦIа хьалде доладеш хиннача собране коллективо лаьрхIадар гIишлошъерий Ди тIакхоачаш цу цIен ши этаж хьалйотта. хIанале шоай дош кхоачашдаьа цар. Хьалъеш я кхоалагIа этаж. хIаьта 11 август тIакхоачаш из а йисте йоаккхаргья оаха, —йоах цар. Доаха толлаеш шоай цIейна хетаду цар.

Коллективе болх беш 40 совгIа саг ва. уж берригаш а каменщикаш хиларал совгIа кхы а цхьоцца говзал йолаш ба. Бригадир П. П. Черепнин каменщикий бригадашта кулгалдеш вола 20 шу совгIа да я. цитта дуккхача шерашка гIишлош хьалеш ба Ф. Старостин, С. Садыков, К. Торженский, кхыбараш а. Къьнача болхлоша шоай опыт дIа а телаш бригаде хьалхуаш латт кьона гIишлошъераш. ХIанзе дика специалисташ-каменщикаш хинна баьннаб А. Кострюков, В. Мартынюк, кхыбараш а. Цар баркал ала шоашта гIо дечa ветеранашта.

Пятилетка кхоалагIча шера норa бетта план бригадас 123 процент кхоачашъяьй. дIахо а балха темпаш лох па а еш къахегa дага я коллектив. ГIишлошъераша дегаш раьза а долаш хьаллаьццa крекинг-завода операторашa В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна кхахьегама совгIаташца накъабьхара таь кхайкарaл. Шера план 1 декабрь тIакхоачаш кхоачашъе дош деннад цар.

А. ГАДАБОРШЕВ.

8 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

«Грознефть» объединене Грозненски ремонтно-механически заводе укх шера хьалхара моттиг дIалеца коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча Мирчев Александра кулгалдеча мехкдаьтта оборудовани ремонт еча участка коллектив. Июль бутт болча дешешка бархI бетта план кхоачашъяьй цар. ХIанзлехьа сентябрь бетта чотах республикерча мехкдаьттахошта дIанхьайта мехкдаьтта оборудовани эзараш сомий махка я. Цитта къахьегача участка коллективо карара па йоалийташ тезаш завода карара-кара тела Пебайрах. Цига хIара сменагIа нормаш 130—150 процент кхоачашъеш хьинаре къахьег на Смольников, Грачев, кхыбараш корте латтача бригадаша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

IАН КИЙЧО Е

Ка бола хаат чуйнца а дальхна хIанз тIадоагIача шера кхебергболча хьувкъама терко еш ба Советски района кхаш лелатераш. Цуина пхьаьна лидалийтоа уккаха Iан замалахьа хьайбашта кхоачамболлаш доакъар Iалашде дезалга а.

Дика ка йоалаш леладу на гIулакх цхьадолча боахамашка. Шерра яьржай доакъар Iалашдеча бригадашта юкъе социалистически къ.

Ленина цIерагIча колхозе доакъар Iалашдеш йиъ бригада я. Техникаха пайда эца йиш йоалача йол хьакха мангалхой еарцагIбахаб уккаха.

ХIара бригада йол, силос Iалашъяра план дIайовлийтай, эца техника ейнай. Массанега дIакхайкадаьа хьалхара моттиг кхачача коллективана премена лаьрхIа 150 сом ахча дургдолга, шоллагIчар кхачачоа—100 сом, кхолагIъар—50 сом. Цу гIулакхо механизаторий, мангалхой чIоагIа хьинар айьдьа. Кхьа баьннарашта юкъе цхьаькха вац тIехьалиса безам болаш.

ДаьгIенашка хьокхаш латта йол, кхашкара силоса лаьрхIа чуэца хьажкIа, кхыйола доакъара культураш тIехьа ца доахаш фермашта юхе дIатIакхухь уккаха.

Планах колхозо Iалашъе лаьрхIар 2700 тонн йол я, хIаьта цох хIанз йолаш яр 1000 тонн я. ХIана цу боахама даьгIенашка, кхашка лаьржача балха темпашка хьажача тешам боалаш ала йиш я цар хьайбаш Iай маца хургдоацилга.

Цхьабакъда, доакъар Iалашдара гIулакх района ерригача колхозашка цу тайпара дика лел аьлча бахьхургдац.

Пхьалолча боахамашка хIанз тIехь доакъар Iалашде болабеннабац. Кхьиметтала из болх шоаш цитта вIаштIехьбоаккхаргба белгалдеш къамаьлаш деш а хиннабац уж.

«Новая жизнь» яхача колхозе сенокосилкаш на тIало бахьан долаш йол дуккхьала мангаланца мара хьокхаш яц. Цитта дея гIулакх Орджоникидзе цIерагIча колхозе а. Кхы шоай торо йовцаше «Сельхозтехника» яхача объединенегара новкъостал на лехаш Iийнаб цу боахамий кулгалхой. Хоаш дац уж шоай хьайбаш цитта Iаьнгара даха гIерт. Хьалха дIалаттача дерашка санна Iай кхыча боахамашкара доакъар ийде дага хургба-кх уж. Района колхозашка доакъар Iалашдара эшар долаш да. Керттера дар—къахьегам дерттIа вIаш тIехьбаккхар. йолаш йолча техникех, транспортах бизза пайда эцар.

А. ЧИНТАЕВ.
«Ленинец» яхача редакце болх.

КОМСОМОЛЬСКИ ОРГАНИЗАЦЕЙ
ДЕНАЛ ЧӀОАГӀДАРА

Ах шу совгӀа ца хьалхай Гуьрмесан районан III комсомольски конференци чаккхъянна. Конференце делегаташа городской комитета болх тобби, комсомола юбилейна, В. И. Ленин вина 100 шу дизара йолчу бесса кийчо ю вахкадалара лоьш дукха доархӀеме декхараш оттадо районан комсомольски организацешна хьалхашка, дикка даргӀоецараш балгалдир. Къаьстта теркам тӀабохийташ дийцар кагирхоша юхханаярча комсомольски организацей секретарийн комсомольски активан делар вӀаштӀехьлаккхара комсомола горкомо кӀезига теркам тӀабохийташ диналга.

Кагирхой замечанеш, паона лоьз теркал а деш шиъ болх дӀаболабир керла хержача комсомола горкомо.

ХӀинц хан-ханнахьа юхханаярча, цехови, групповой комсомольски организацей секретараша, комитетий членаша дьахкӀа бетта цкъашца семинар ю комсомола горкомо. Цу семинарашка юхханаярча комсомольски организацей балха хулгалде, внутрисоюзни болх бе Ӏомалу активисташ, дикагӀа пайда луш йола балха формаш йоза.

Дика пайда луш йола актива денара форма а хинна хӀоаттал бетта кийсаза хулаш йола «Секретара дин». Цу дийнахьа шоай организаце учете латтача комсомольцийн сверка ю секретараша. ВЛКСМ обкома, горкома, кхыча общественни организацей сопамаш, решенеш йоза, комсомольско - кагирхой кепайоазонна обзор ю. Из бахьан долаш учетера дӀа'а ца бовлаш комсомольцаш дӀаухаш моттигаш пийслаш хӀаьа. Кхыча организацешка кагирхоашта юкъера организаторски массово-политически болх миша вӀаштӀехьбаккхаб хоа хӀара секретара, шийна пайдане хетар, накъаларгӀар хьаша ю. Цу гӀулакха новкъостал ду хан-ханнахьа балха опыт дӀай-хьай эпара деши чакхдахаро. Цудухьа хӀинц тха план йоацаш болх бу комсомольски организаци нийслургьаш районе. «Секретарий денош» комсомола комитетий, организацей болх тоьал аӀбаьб, цар денал чӀоагӀдаьд.

Эсала бора боах дӀалацача шера тха «Комсомольски прожектороь». Из белгалдаьккхар комсомола горкома а обкома а конференцешка. Цул болх тоабара безонга ине тӀабахийтаб сака. ХӀинц эргабоьллаб «Комсомольски прожектора» болх — цӀенхаштта плана гӀа бу болх, из бодб безаш бола хьинар лоьа кагирхой хьожабаьб цига болх бе. «КП» цигт хьай, ткъайола мероприятеш чакхьлахай.

ЛоархӀаме болх чакхбаьккхар «Комсомольски прожектора» районан колхозаши совхозаши бӀаьстен хашкарча, илат чуэцара балхашка кийчачча хана. Юртбоахама техника кийча йиш тьежар, минеральни удобренеш кхом беш лоаттайой хьожени рейдаш йир. Шоашта бӀаргадайна кхоачамбоацар гаьна ца воахаш цу метте дӀалоаккхийтар рейдаш бригадашка, цитача шоашера ашк новкъостал а деш. Дукха кхачамбоацараш гучадаьхар цар «Степной», «Новогрозненский» яхача совхозашка, горемештерга кхаьнийолча уккашка, машинакъахча ОРС-е, медико - инструментальни заводе.

ХӀинц укх денонга яилище болхлошна, городской халкъа тӀадьожсенза комитета активашна, моттигерта «КП» членашна кхьоча рейдаш ю районан «Комсомольски прожектора» штаба членаша.

Хьалхарчул дукха хьинаргӀа болх бе йолашнай юхханаярча комсомольски организацешкара «Комсомольски прожектора» штабаш я. Къаьстта дика болх беш хилара белгалдаьккха йоагӀа Локомотивни депо, медико - инструментальни завода, «Октябра 40 шу» яхача колхоза «Комсомольски прожектора» штабаш.

Дукха теркам тӀабохийт комсомола горкомо районан комсомольцашцен кагирхошцен Ленински комсомола 50 шу дизара сийна тӀайна декхараш кхоачашдара дешашта а. Районан предприятешка, боахамашка кагирхошта юкъе шерра яха хьалкай «Комсомола 50 шу» яха сийлен цӀа яккхара. БелгалдаккхагӀа доагӀа пу хьалъеккаьтта районан кагирхой дикка ка йоалилга. БоккхагӀа балча новкъостий дерш гӀоадлахаш къахьег кагирхоша балха массайолча участкашка. Къахьегама дисциплина чӀоагӀа доаттаеш, шоашкара хьекхаш гойташ къахьег Локомотивни депо, мединструмент завода, «Гудермесский» совхоза, «Октябра 40 шу» яхача колхоза, иштта кхьча боахамий кагирхоша. Илат чуэцача къахьегаш и тӀаьо гаргга комсомольско-кагирхой бригадаш, звенош. Массанахьа белгала ба комсомола 50 шу дизара сийна бола кагирхой болам.

Аьхкан каникулаш эттача юкъа деша багӀача кагирхой салеӀам леррттӀа вӀаштӀехьбаккхара а йоакхо хьай оаха. Дешара шу чакх ма даьлинге №№ 1, 2, 3 йолча юкъерча школашка, № 4 йолча бархӀ шерарча школе, Суворов-Юртарча, «Новогрознерча», Шихой-Юртарча юкъерча школашка лагераш хьайийлай. Цул совгӀа берий 95 улични лагерь я болх беш. Цигача вожатеш болаш болх бу № 2 йолча педучилища студенташен районан лакхерча классашка деша багӀача дешархошен.

Городерча пионерий Шен пионерски лагере хьалхарча потоках салоӀаш хилар «Дружба» яхача колхоза, «Степной», «Новогрозненский» совхозий культстанашка. Исти-Су яхача юрта. Махачкале къахьегамхошта хьалхашка хаст-каста концерташ увттаьб иллен халкарийн городской ансамбла доаккъашхой.

Укх деношка шоай зеравта хьинар а аиз а тӀабохийтаб кагирхоша пятилетка кхоалагӀча шера илат ханнахьен лоа па деши чуэцара, промышленни продукци хиеал лакха а йолаш шоаш денне доа тӀехкхоачашдеш арахецара. ХӀанзале кавагӀьаннараша тешаву кагирхоша шоай деш кхоачашдергхиларах.

А. ИКИТИНА,
ВЛКСМ Гудермесски горкома секретарь.

[illegible] предприятена тайпа [illegible] Грозненски «Электроприбор» [illegible] завода [illegible] цехе. [illegible] Е. Г. Письменнен цехе вокхагӀволча технолога В. И. Щербецен. Дукха ха йоацаш цар [illegible] ручкаш вӀашагӀдехкама [illegible] балха хана 8 саг мукъавалийтар.

Сурта тӀа: (аьрдехьара — аьттехьа), цеха вокхагӀвола технолог В. И. Щербецэ токарь Е. Г. Письменний.

М. [illegible] сур.

БОЛХ ТОАБАРА ДЕ ДЕЗАРАШ

Грозне бала нах дӀа-юха кхуъалаш трамвайш, автобусаш, Грозный — Нефтяник — Артемьево яха города юкъе лела пассажирски поезд я.

Грозн(ен) цун районашкен города гонахьа ялача моттигашкен гӀулакх деш № 1 йолча пассажирски автотранспортни предприятие 150 автобус я. 36 маршрутацка гӀолла дӀа-юха лел уж.

Укх тӀехьарча хана план кхоачаш а ца [illegible] болх бе [illegible] предприятие. Цудьа, кхоачамбоацараш дукха да хӀанз а.

Автобусни парка болх Ӏилман ларда тӀа вӀаштӀехьбаккхара, 1967 шера декабрь бетта [illegible] укх шера май беттага кхаччалца № 1 йолча пассажирски предприятие болхлошца цхьана, Грозне болх беш хилар Ӏилма-тохкама института бригада а. Цар тахкар малагӀча маршрутаца дукхагӀа нах хул, хӀара маршрута лелача автобусашта юкъе мел моттиг хила езен хьакха хьашташ бокъонца кхоачашдара мел автобус хила езен. Цу бригадо еннача рекомендацешка хьежа оттаьй Ӏуйранен сайрейнен болхлой дукхагӀа дӀа-юха ухача хана автобусаш лела расписани. Цхьабакъда, расписанеш оттаярах далаш гӀулакх, пхоачамхиллал автобусаш уж лелле нахи эш. ДукхагӀолча маршрутацка автобусаш ца тоъар бахьан да, цкъа-дале водителаш ца тоъар, шоалагӀа-дале тоаре оатхалаш а йоацаш еха автобусаш латтилга. № 1 йолча автобусни парка 1-гӀем 2-гӀем класс йола 2 бӀь шофер эш.

Укх шера 1 апреле планировани экономически стимулированен кердача системах парк бола бе ядаро торо хулийтаргъя водителий ремонт еча болхлойн алапи лакхде. Цу гӀулакхо вӀаштӀехьлоадийтаргда дукхагӀа лакха квалификаци йола водителаш, ремонт ю болхлой хьалцен, цунга хьежжа пассажираша дикагӀа гӀулакх дергдола автобусаш арахецен.

Кхы цхьа гӀулакх а да болхлой предприяте дӀачӀоагӀбалара [illegible] къарле еш. Горисполкомо болхлошта квартираш, цхьаь бахача наха общежитеш, борашта берий бешамашка моттигаш хьежаш.

Во лал парка къахьегамхошта лаьрхӀа цӀенош хьаддела, «Грознефть» объединене коллективна хӀанз а тӀехьа дувзанза да, 100 моттиг йолаш хьалъе лерхӀача общежитена йовхал хьатӀаахьаргйола лоиш, хӀана а вӀашаӀехьдахаза да 100 квартира лаьрхӀа цӀа хьалдара докумеш. Шийгара массехазза дийна даллаярхьа горисполкомо а хьадъовсталлен гостиница хьисапе 280 моттиг хургйола цӀа хьалдергдола моттиг.

Къоастадаш дац 1967 шера 23 июле республика Министрой Совета яьча постановлене тӀа автобусаш сецача моттигашка пассажираша лаьрхӀа павильонаш, навесаш хьалъяра дош а. Иштта цу постановлене тӀа «Грознефть», «Грознефтестройпромхоза», «Грозпромстрой» яха трестош, «Красный молот» завод, Грозненски машиностроительни отделени декхарийла яьар автобусни парка болхлой берашта шоай берий бешамашкара моттигаш тела еьна. Цхьабакъда, цу предприятеша кхоачаш яц из постановлени.

1964 шера дена дукхагӀа хул автобусни парке ЛАЗ—695Е яха автобусаш. ХӀанз 70 автобус я цига ЗИЛ—130 яха двигателаш латтая. Царех 40 хӀанз двигателашта ремонт е эзаш латт. ЗИЛ—130 маркаш йолча двигателашта эшаш йола запасной оатхалаш ца хилар бахьан долаш парка капитальни ремонт е йиш йоацаш ба ремонтираш, хӀаьта авторемонтни заводаш цу двигателашта ремонт яц.

Белгалданза дарглац балха юкъе парка коллектива бехках нийслу кхоачамбоацараш а. Бахача наьха хьашташ дикагӀа Ӏалашде торонаш я цун. ЦӀензаштта тоае еза и. Алмена кулгалду эксплуатаце служба, автобусаш шоай ханнахьа маршруташка араяйлийта дероигга а де деза цо. Партийни, профсоюзни организацеш декхарийла я водителашта, кондукторашта, ремонтни балхаш деча болхлошта юкъе бу политико-кхетама болх тоабе. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара шаийца социалистически декхараш кхоачашдара уж варцагӀбала.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

БЕЗА ХЬАЬШИЙ

Нохч-ГӀалгӀайчен халкъа цӀакхьа бицлургбац вай мехка Совета Ӏаьдал отталеш моастагӀчунца бирса къовсам лоаттабаьраш. Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхошта къаьстта еза я В. И. Ленина вайтача Россе къулбехьен Чрезвычайни комиссара Г. К. Орджоникидзе цӀи. Иштта лоз да вайнаха цунца зуйзаденна мел дар: цунна цхьана революционни гӀулакхаш лелаьдьраш, из лийлиа моттигаш.

...Укх деношка Сунженски районан Мужечарч Г. К. Орджоникидзе шенга-музейга хьажа баьхка хилар Г. К. Орджоникидзе воша — Иван Константинович Орджоникидзен цун сесаг Тамара Михайловнаи, веший воӀ-Павел Александрович Орджоникидзе, цун йоӀ Белла Павловна, гаргара саг Мирон Дмитриевич Чубенидзен цун йоӀ Нинои.

Музейга хьежар хьаьший. Граждански тӀом лаьттача бирсача шерашка хиннача событеех. Нохч-ГӀалгӀайчен халкъаша моастагӀашта духьала лоаттабаьча къовсамах лаьца къаьначча партизанашта, дийцачунга ладийгӀар.

Музейга хьежа баьнначул тӀехьагӀа «Заветы Ильича» яхача колхоза къахьегамхошца вӀашагӀкхийтар хьаьший. Укхаза гулъелар моттигерча партизаний актив. Теркам тӀабахийта ладийгӀар цар партизанаша Гудиева Гагиева, Цороева Г. К. Орджоникидзе вахарах цун гӀулакхехи дийцачунга. Цул тӀехьагӀа къамьал дир Иван Константиновича.

— КӀай казакашна Серго лаьцав, хӀанз вийнав, веддачара юха а лаьцав яхаш Г. К. Орджоникидзех ядора меньшевистски газеташа. Цунах бакъдар хьакхоачар тхога большевикашка гӀолла. Цар дувцар Григорий Константинович гӀалгӀаша шоай бӀарга са санна лораву яхаш. Цул тӀехьагӀа дукха ха яладеха цӀеча партизанаша гӀалгӀаша Исламов Заурбекен Гандаров Эзбердем лоамен Хевсурете гӀолла маьрша волаш цӀаволавир Серго. Дукха ха хьинай цул тӀехьагӀа. Цхьабакъда сона хӀанз а дика дагадоагӀа шун мехкахи нахахи Сергое дийцар. Пун дешаш аз цӀаьхха а кердадоах: дика ба шун нах.

Цул тӀехьагӀа йоккха саг Исламова ПаьтӀамат йолча болх хьаьший. ИсламовгӀара цӀагӀа ваьхав Г. К. Орджоникидзе. Бирсача шерашка ший мараца Заурбекапа моастагӀех Григорий Константинович лорадвеш хиннай ПаьтӀамат, хӀаьта цун воӀ проводник хиннав. Г. К. Орджоникидзе вахарах, гӀулакхех лаьца хьахнашта дукха дийцар ПаьтӀамата. Шийна дагадоагӀараш цо дувцаше а киноплента тӀа яьккхар из Павел Александровича, хӀаьта Тамара Михайловна сихъенна ший блокнота тӀа йоазонӀ деш яр. Г. К. Орджоникидзех «ДуӀай накъалика» яха книжка яздеш я писательница. Цудухьа цунах лаьца керда мел дар гулдеш я из.

Хьаьший цӀабахачул тӀехьагӀа ихьа ди тӀехьа укхаза ена хилар Г. К. Орджоникидзе йоӀ — Этерия Григорьевна. Музейга хьежар, шийна бӀаргадайнар, партизанаша ший даьх дийцар дӀаэздир цо. ХӀанзачул тӀехьагӀа укхаза каст-каста яь доил делар.

Шоай дика тӀаьцарах баркал ьенна Ӏимерза вӀашагӀкхаьста цӀабийрзар хьаьший. Цар дош делар Серго лийннача накъаьшка гӀолла чакхбоала цӀаьхха юхабахка.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) Павел Александрович Орджоникидзе, Иван Константинович Орджоникидзе, Тамара Михайловна Орджоникидзе, Лысенко Михаил Павлович—1919 шера Долакхаюртарча тӀема доакъашхо.

Б. ЦАДИЕВ.

ДЕКХАРАШ ТӀЕХКХОАЧАШДАЬД

«Старогрознефть» НПУ кхоалагӀча промысла мехкдаьттадоацу дикхий къахьегаме толамаш доах пятилетка кхоалагӀча шера. Укх шера бурув теха а яьккха промысла дӀаенна керда № 669, 675 йола мелови яц скважина. Доацача хана кара а ерзаь, нийсача режимах болх бе дӀайолалийтар цар уж. ХӀанз тха промысле цу тайпара йиъ скважина я. Цар дукха бензин доалла мехкдаьтта лу. Цигара доаккха «ЦӀарна доцув» гидроциклонни установне чех а даьккха газах хьакъоастаду, хӀаьта цӀендаь мехкдаьтта дӀакхухьийт город Грозненга мехкдаьтта чаклоахача заводашка.

Керда скважинаш болх бе йолалараш хьахиннар фуд? ХӀара дийнахьа буси доаккха мехкдаьтта бӀаьш тоннаши газ эзараш кубически метраши дукхагӀа хиннай. Дукхьала кхоьла бетта планал совгӀа даьккха мехкдаьтта 9300 тонн я, газ 553 эзар кубически метр я. Продукцега реализаци яр план а тӀехкхоачашъяьй.

Чурча резервех, бизза пайда ийбарах, кхомбеш дефицитни материалаш дӀаахийтарах, электроэнерги, довгор, хий планал совгӀа кхоадарах хьадоакхача мехкдаьттаген газаген дӀабода мах 6,9 процент лохбаьб. Из бахьан долаш пачхахьалкхенна кхоаль ахча 6,8 эзар сом да. Довгор, электроэнерги, кхы йола материалаш кхоаро тӀаийца социалистически декхараш 6,5-зза тӀехкхоачашдаьд. Укх шера кхояь электроэнерги 407 эзар киловатт-сахьат да. Спуско-подъемни операцеш чакхьяхара тӀаийца хинна социалистически декхараш 118,9 процент кхоачашдаьд. Рационализаторски предложенеш производстве юкъеххьярах пачхахьалкхенна кхоаьд 7509 сом, из хул планагӀа лаьрхӀачул 2,4-зза дукхагӀа.

Укх дӀабахача борхӀ бетта мехкдаьтта къаьнача фондах пайда эцара чакхьяькхай 25 геолого-технически мероприяти. Цул совгӀа кхаь скважина лаьрхӀа хьалхьийн керда кхо колонна. Цар торо хилийтар дийнахьа буси доаккха мехкдаьтта 10 тонн лакхде. ХӀаьта йиъ скважина цементаж ярах дийнахьи буси доаккха мехкдаьтта 8 тонн совдаьлар. Уж а кхы а мероприятеш чакхьяхарах планал совгӀа дерригга даьккха «ЦӀарна доцув» 8 эзар тонн я.

Шин-шегӀа хьахина дац уж къахьегама толамаш. Керттерди да къахьегам дийса вӀаштӀехьбаккхар, хӀара болхлочо хьинар кхо ца деш къахьегар. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба операторш нм. Шавхалов, Симченко, Сержантова, Саленко, лаьттан кӀалха скважинашта ремонт ю операторш нм. Романцов. Еньшин керте латта сменаш.

Т. ГУСЕВ.

ЕРРИГСОЮЗНИ КОНФЕРЕНЦИ

ХӀара городе я хинпровод, газопровод, канализацини линеш, телефонний кабелаши электропередачай кабелий линеш, кхыйола лаьттан кӀалхара сооружениш. Проводех дӀакъеста токаши химически ишаи Ӏатттар бахьан долаш уж сооруженеш мукх а юаш йох. Уж кӀезигагӀа йохийтара тайп-тайпара устройствош делаю. Цу гӀулакха горисполкома решенеех Грозне «Подземлесталезащита» яха контора вӀашагӀъеллай. Лаьттан кӀалхара сооруженеш мукх а юаш ца йохийтара йоаккха теркаш ю Грозне меттел берригача вай мехка а.

Самарднйнахьа Грозне Пионерий Дворене шиъ болх дӀаболабир цу дешашта хетаьча Ерригсоюзни Ӏилма-технически конференце.

Конференце балха юкъе дакъа доал лаьттан кӀалхара аьшка сооруженеш мукх ца йийташ лоранра болча мехкарча боккхийча специалисташа.

А. ШИЛОВ,
Грозненски трамвайни управлени керттерча инженера декхараш кхачашдер.

№ 15 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома пропаганда агитаци отдела «Агитатора блокнота» арглаша йола 15 номер хьеаллалу КПСС ЦК Пленумах болча информационни хоамаца.

Номер гӀа кепатехаб социалистически мехкий коммунистически болхлойн партей делегацеш Варшаве вӀашагӀкхетара итогех бола КПСС ЦК Пленума Сопам.

«Пятилетка — ханал хьалхаъ» яхача рубрикина кӀал кепатехай «Хьинарча къахьегама шераш» вьнна керте эздаь Нохч-ГӀалгӀай АССР Госплана председателя Е. Брыксина статья. Цу тӀа итогаш вьй республике пятилетка шиик ахи шера кхоачашьярий.

«Белгалара деношъ» яхача разделе кепатехай машинашкъахочун Ерригсоюзни денна хетаяь «Машинаьхьахой — пятилетка вахтЪ» яха КПСС обкома промышленно-транспортни отдела заведующе П. Пляченко статья, «ГӀишлошъечун дика «Чечингпромстрой» яхача объединене начальника Ю. Элердашвили статья.

Блокнота тӀа да «Идеологически фронтера хоамаш».

КОММУНИСТИЧЕСКИ ИДЕАЛАШТА ТЕШАМЕ ХИЛАР

А. КАМШАЛОВ,
ВЛКСМ ЦК секретарь

29 октябре Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза 50 шу доал. Комсомол пролетарски революце хьаь, революционерий, керда, социалистически дуне бахьан къовсам лоаттаберий дулхах - цӀех йола тӀехье я. Вай халкъа а дерригача алачашта а дег цу весса лезза — шиъ цӀи комсомола зоккхал а деш лелай В. И. Ленин 100 шу дуза ди тӀаккхоачача хана а комсомола юбилейна еш йола кийчо. Из комсомолера идеологически болх аййбара. марксизма-ленинизма идеашта шерра пропаганда яра, коммунизм хьалъяра тӀехь мехка къона низаш гӀоттталара стимул я.

Сийлахь-боккхача Октябро дуккхача цаьха Ӏалаьмате доккха хьинар хьоадир, царца кагирхой а, хӀара аьлча революци ше чакхьялар халкъен цун къонача тӀехьенн хьаштаста езаш В. И. Ленина белгалдаьхад: «Вай кхоанен парти я, хӀаьта кхоане кагирхой я. Вай новаторий парти я, хӀаьта новатораша эгтара беламегӀа тӀехьабоагӀа кагирхой. Вай къахеннача доккхаца ваш кхо ца деш лоаттабеча къовсама парти я.» яхаш. (Соч. бизза гуллам, т. 14, оагӀ. 163). Советски кагирхошц шоай дерригача вахарца баькъдир сийлахь - боккхача баьччо дийцар нийса хилар, парте ленински уйлаца кхетабеш бола уж тахан коммунизм хьалъерий хьалхарча мугӀарашка латт.

Советски пачхахьалкхен ах бӀаь шерарча исторе тешавеш хьахьехар, къонача тӀехьен ерригаь общественно-политически социально-экономически проблемаш кагирхоша хьинаре дакъа а доацаш социалистически коммунистически хьисапе общество хьалъеш хила мара толама кхоачаш йиш ца хилар.

В. И. Ленин керте латтача вай парта халаьнза лакхбеш хиннаб къахьегача кагирхой политически кхетам, организацепара цун йола уйла хьаллойцай. Коммунисташ шоаш хилар комсомол хьяра инициатораш. Парте де дезача гӀулакхий программа кийчйир кагирхой союза, новкъостал дир цунна организаце принципаш оттае, мохк революционни хьисапе эргабоаккхача юкъе практически дакъа лаца йиш хилийтар кагирхошка.

ХӀанз кагирхой союз боккха общественно-политически ниа а болаш дакъа доацаш я. Цунна юкъе ва 25 миллион совгӀа вӀамига саги йоӀи. Масала, XIV-чен XV-чен съездашта юкъерча хана цу союза юкъевахар 15 миллион совгӀа саг. ХӀанз комсомольски организацеш практически хӀара предприяте, хӀара колхозе, совхозе, дешара заведене, Ӏилма учреждене йолаш я. Берригача комсомольцех ахамел совгӀа бараш халкъа боахаме болх беш ба.

Воай идеологически бажа тӀехь вай гӀерт Советски Ӏаьдал латтача шерашка комсомоле хинна дика хувцамаш белгалдаха, укх тӀехьарча хана кагирхой хьахинна керда оамалаш белгалъяха.

Вай социалистически вахаро къестаю таханара вай кагирхой башхаленаш. Эгтара хьалха из да идейно тешаш хилар, лакха образованность, шерра хӀама довзар, тӀа-тӀа денлуш дола къахьегама хьинари политически кхетами.

Объективни хьалаш хилар бахьан долаш хӀанзара кагирхой обществе эгтара а дукхагӀа дийша йола лакъа да, Ӏилма - технически прогрессе гуш йола моттиг лоал цар. 1958 шера хӀара ялхлагӀа комсомолен мара вацар юкъереи лакхерен образовани йолаш, хӀаьта хӀанз хӀама ца эшаш хӀара шоллагӀа вола комсомолец юкъерен лакхерен образовани йолаш ва.

Ца лоархӀаш йита йиш яц тахан вӀамигача сагага кхоача алсамьенна информаци а. Книжкай, журналий, газетий йоккхий тиражаш, дукха арахецаш дола кинофильмаш, телевидене, радио керда программаш — цу деррига шерфу кагирхой кхетам, политикана, искусстванен литератураен тӀаоз уж.

Цунца дувзаденна белгала ца даьккхача даргдаш вахара, мехка а доалол цехьа а хулача процессаьн событей философски, политически, экономически, нравственни уйла е гӀерташ кагирхой хилар. Из безам шера, кӀоаргга, чӀоагӀа хилархь нийсен тешавеш дувц комсомольски болхлоша, социологаша, педагогаша. Кагирхоша гӀагӀертта Ӏомазу марксизма-ленинизма классикий йоалош, парте документаш, цар царца лехь а пех, кодд а доагӀа шоашта хьаштдолча хаттараш тӀа йола жоп.

Цунца белгалдаьккха доагӀа хӀанзарч кагирхошта боккхагӀбараштта тӀаэтта революционни халонаш чӀоагӀдалар, политически школа тӀаэтта ца хилар. Тахана кӀагий нахи мехкарийн хьалхийнаб Советий Ӏаьдала хьалашка, шоай даьштеи даь даьштеи тӀаэтта буржуазни дунен берзаь законаш, хӀаьта иштта мехка индустриализаци юрта боахама коллективизаци еш хиннача ханара халонаш а. ДукхагӀболча кагирхоех хьоккхабалнзар Сийлахь-боккха Даьхен тӀом, цох хьахиннараш.

Вай мехка бахача нахах ахаш 26 шу дола нах ба. Хоаш малий къона бола хана нах эгтара дукхагӀа зем боаккхаш, хӀама доаза гӀерташ, шоаш еча уйлаЙ конкретность йолаш хилар, цар хул сатем боаца оамал, уж сиха, доллача хӀаманга кхача гӀерташ хул. Цу тӀагӀолла кӀеанга дал гӀалатеш а. Кагирхошта юкъе идеологически болх беча хана цу дерригнеи терко е еза.

Вай зама доккхийча политически социально-экономически хувцамий, Ӏилма-технически революце зама я. Социальни дунен чоалханерча сурто, событей динамизмо, хьахула тешенаеши явленеши тайп-тайпара хилара хӀадех хӀара личность къаьстта белан йолаш хилар. Цу е вокх хӀамигача сага чӀоагӀа йола мировоззренчески позицеш ца хилара, цкъаза социалистически вахара керда, чоалхане явленеш ца кхетаеш хиларо хьахулийт тувлавалара, тешам бовра элементаш, абстрактни гуманизм, коммунизмана тӀехьа лоаттабеча къовсамах гӀара воаккх из.

Коммунистически мировоззрени хила йиш яц знанеши тешами органически вӀамагӀа ца тоъаш, хӀара сага ший йола, творчески уйла хьа ца хуйлиш, общество юххьенца дена хьахулаш йола политически амалла йоацаш. Хьалхарой Ерригсоюзни съезде къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «Советски школа алкха образовании нах Ӏомабаьӏац. Из жеи дала дезаш я цунна чура политически грамотни бола, идейно тешаш бола коммунизма гӀулакха тӀехь къовсам лоаттабераш арабовлара а. Школа цӀаьккха юстара лаьтта яц е латта йиш я яц политикана, классай къовсама. Коммунистически мировоззрени советски сагах органически йоалаш хила еза.

ХӀара къонача сага кхетам балар, цун общественни хьашташ хьахинйитар комсомола кхетаю балха эгтара а боккхагӀа лоархӀам барех цхьа декхар да. Из толамца кхоачашде йиш яц кӀоаргарча Ӏилма ларда тӀа мара. Цудухьа шиъ бахьан доацаш дац хӀанз комсомольски организацешка кхетама балха практика Ӏилма гӀулакхаш Ӏомалеш а къоасталеш а хилар: тайп-тайпарча категорех болча кагирхошта эшараш, хьашташ, личные планаш, социально-психологически башхаленаш бизза лархӀар.

Комсомола идейно-кхетама болх шерраоча фронтаца мара бе йиш яц. Партийни организацей новкъосталца эргаьккха тоаю кагирхой политически дешара система, ленински урокаш ю. тоаю лекционни пропаганда, лакхлу творчески союзашкарен организацешкарен комсомола влияни, эргабаьккха тоабу кагирхой издательствай, кепайоазон, радио, телевидене болх.

Комсомольски организацена къаьстта терко тӀайохийт хьатӀакхуаш йолча тӀехьенна халкъа сий долча революционни, тӀема, къахьегама традицешца кхетам балара. Советски кагирхой эгтара кхаа долаш йола шоай хьай — коммунистий тӀехьа хиннай. Цар революционни уйлаш, шоаш кхо ца беш хилар, халкъа хьалхашкара шоай

ТХОГА ЯЗДУ

«Красный Молот» цхьа заводе дешхий нъахьегачь толамаш цахарца белгалиьнева шолларіча цеха фрезеровщик Нарышев Петр. ХІинэлехьа пятилетка дийларіча шера план кхочушдинъ вашинав из. Ший хьинар кхы дох да деш къахьег фрезеровщика уьх деношка а.

СУРТА ТІА: фрезеровщик Нарышев Петр.

Д. Васильева сурт.

ХИЙ ДЕХКАЧА ЛАЬТТАШ ТІАРА — ЛАКХА ХЬУВКЪАМ

Уьх тІехьарча шерашка шеч боахаме геттара боккха теркам тІабохийт хий дехка лаьтташ лукхарІа хилийтара. Цу лаьмче кІезига даьдац вай республика колхозашен совхозашен. Шерра дІадоладаьд цар шоай кхашка мелиоративни балхаш.

Аьлха 1968 шера цу гІулакхе боахамашка шоаш лъодадьяр дуладаш 10 миллион сом дІаддахийта лаьрхІад паччахьалкхено. Цо дина хьагойт КПСС ЦК майски Пленум кхиначуа тІехьарІа 34 эзар гектар керда лаьтта хий дехкара кийчдергда ахьна тІаийна социалистически дехкараш вай кхаш леладерашиа тІагІертта кхачашдеш хилар.

Хіана кулисни методах капитальни планировка а йий мара кийчдар лаьтташ хий дехкара. Цул совгІа уьх шерашка нута тоаден дола лаьттан керттерча дакъе пайда ца вида ихна лаьтташ а да.

Хий дехка лаьтташ долча боахамашта хІана паччахьалкхено кхоачамболлаш мелиоративни техника лоаттаю.

Хий дехка лаьтташ мел тІаяхийтад ховрга [illegible] Грозненски района [illegible] галонашка хьежача. 1967 шера лена «Гордолинка» яхача моттиге 1162 гектар лаьтта хий деккаргдолаш кийчдаьд. Царех лукхарІа дараш хьалха оІалла пайда ца яцаш даьр.

Хий дехка лаьтташ шерагара шерага лукхарІа хул, баьлла царех лерттІа пайда эша Іоммаьбала беза кхаш лелаерраш.

Хий ца дехкача кхебечуа лукха тІех хила беза хий дехкача лаьттанкара чубакха хьувкъам.

Комсаш, баьцдаэраш, сен кхебеча лукхача боахамашкара хий дехкача кІара гектар лаьттах боаккха пайда геттара лакхь ба. Иштта дап гІулакх дуаха кульуьраш кхеева.

Хьаьшаргьа вай Грозненски района «Ленина», «Советская Россия» яха колхозаш, № 3 йола совхоз-баьшамашка [illegible] совхозаш. Цу совхозамаш хий дехкача 3 эзар гектара тІа кхеду алатаю. Хий ца дехкача лаьтташка кхебечул 2—3 центнер мара совгІа хилаш цар чуэца хьувкъам. Цхьабакъда цу боахамашка а я лакха хьувкъам лу участкаш. Цуи баьхан лаьтта агротехнико ма яххара гІулакх дарда. ХІаьта, вай лакхе хьоахьча «Гордолинка» яхача моттиге цхьа йолча хий дехкача участкашкара уьх шера хІара гектара тІара мукъера лаьрхІача 9—10 центнер мукх мара чуэнамаэр. Иштта уй лаьтташ лелалаш хилча царте дІалахар эланистеоттадара шийта цу эшарга.

Шорра шера эрташ лакха боаш хьувкъам кхебавах бехке бараш боахаме кулгалхой ба.

Капитальни планировка еш лаьттан тІера 35 процент совгІа хьаьла тІех бов. Из лаьтта тоалара лукха кьаьхега доза кита шортта тайп-таймара удобренеш а ехкаш. Из боахамашка леррие дац.

Хий дехка лаьтташ за алар пайдаьа дап уж хила Іоьбадеш ца хилча. Ха гІехьальча а е сов лукха хий дехкаш хиача а дика дац. ХІаьта ка бола культурашкара лІа цо пІаккарпш бойт хий цхьа боахламе цу саьцар нугІ[illegible] лаьтта кІаьдде ла.

КІезига ае хилац боараш боахамашта хий дехкача боахамашта а. Цу гІулакхо лаьттанхоаш дарал сеойолийт, тІера тІоа толхабу.

Иштто хоІайльа хий дехка лаьттан лелаеш гурга шоале Грозненски, Шалъа, Уруе-Мартана районий боадамеша.

Хий дехкача лаьттанх [illegible] телаш.

М. АРСИЕВ,
Грозненски хий дехкар системий пренланашн.

УКЪАЬРИЙ «ФЕРМА»

Кхига ио шнарча Іаха тІа гІолла деагІа лелха. Николай, шонаш лодка тІа ІотІадехха, хьалийбоэр да волчахь:

— Нана, укхаза дукхагІа тэс салахь комбикорм.

Георгий Стефанович Дегтярево цун воахъаст Сунжески района Кирова цІерагІча колхоза нохкоиве Александр Сергеевич Карачиш дІаоттар бахьанца, болашца чкъаьрий кхоачча Іам чу комбикорм тусса.

Кхычазьара кагий чкъаьрий дъа ца дйдеш, чкъаьраша тусача Іовнах хьалкхеду. Дукхьал товаран чкъаьрий чухелаш бола Іам 8 гектар ба, кагий чкъаьрий кхедеш бар — 4 гектар.

— Боахама пайда лун гІулакх дий из? — хаьттар аз колхоза керттерча экономист-плановикага.

— Пайда боккха хул цох, — аьлар Золотарева Марияс. — Соахка 4796 сом хилар из. Уьх шера кагий чкъаьрий дохкарах хьалиннаш 18 эзар сом да, хІаьта шера хургбола пайда — 30 эзар сом.

С. КОРАБЛИНОВ.

ДИКА САЛОІ

Уьх шера вай [illegible] санаторешкен [illegible] ташхен салаІа ваха хиннад [illegible] «Электроинструмент» [illegible] 34 белхахо. Боржоми, Нальчике, Сорновец [illegible] Махачкале, [illegible] Арарат, Тбилиси, Каспийски форда тІа салоІа баха. Иштта хоза салоІ болхлой беш ба. Хьалхарча [illegible] 30 [illegible] хІаьта [illegible] 19 [illegible].

А. ХАХАНКОВ,
«Электроинструмент» завода [illegible] председатель.

ДУЬЛА ТХО ДОЛЧА...

ШІалха районо Серженъ-Юрта «Смена» яхача лагере салоІаш даха бераш лукха хьа йоаллаш Туле городера лахка бераш тІаоиш хилар. Царна цхьана экскурсе яхар лагера [illegible] Тульски школа хьехархочо П. И. Кравенковаси цу города педагогически училища студентаяс В. А. Ворочеваси.

Писатель Кашагульгов Махьмад экскурсенох а веладь исторически а Іалама хоачча а моттигашка гІолла баха хилар хьахий. Дукха саьерадаме хІаьмаш дийтав пионерашта «Смена» лагера воспитательница Иванова Нинаси пионервожатые Андреева Еленаси.

ЧІоагІа раьза хилар хьащий шоашта лаьча гІулакха. ХІаьта вай пионерашо шоайцига хьошаїгІа а хьийхар цар.

И. ЦУЕВ.

ЦУН СИЙ ДУ

«Сунжанефть» НПУ ОРС-е чуйоагІача № 7 йолча тиха заведующий Пилзоев Вексолта Махьмад цхьа дукха пелаш массане сий деш ва. «Везаме, эшачча гІулакхо кийча гаг ва из», — аьа цох Карабулак яхача поселке нах бахачар.

Цхьанна а бутт дІабахабаи Махьмада кулгаллеча тика план тІехкхоачам ца еш.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ.

СОВЕТСКИ СОЮЗА МАРШАЛ К. К. РОКОССОВСКИЙ ДІАВОЛЛАР

6 августе Москвае дІаллаждарча [illegible] Советски Даьхен теша вай, гІараьлна тІема деятель, КПСС ЦК членаш ла вола кандидат, СССР Лакхехьарча Совета депутат, шолгга Советски Союза Турпал Советски Союза Маршал Константин Константинович Рокоссовский.

...М. В. Фрунзе цІерагІча Советски Эсара Центральни ЦІен Краснознаменни зал. Лакхача пестамента тІа венокашта юкъе лаьт К. К. Рокоссовскеи чил чуйола урна. Таьзета лента хьоарчадаьча портрета хьалхашка цІеча алтазя гІайбоалгаш тІа хала дукхаа правительствени совгІаташ.

Таьзета ашараш лоакъ. Хьалхарча шугІарагІа урнаца улуш гІолла дІадух [illegible] тоалол. ХІара кхоккха минут массаза ала хул [illegible] да тІа латтарал. Зале хааданаш чуьнукъ [illegible] тІема [illegible] тІемашка [illegible] соратникашкара йола венокаш.

[illegible] К. К. Рокоссовский [illegible] Ярузельский керте [illegible] Польски Халкъа Республика [illegible] делегации ПОРП Варшавски комитета секретарь А. Каршока керте лаьтта ПНР партийно-правительственни делегаци. Делегаци венокаш оттайир. Венокий лентам тІа ер йоазонаш да: «Сийлаьча полководца, салтеча-коммуниста Советски Союза Маршала, Польша Маршала Польски халкъа эскара тІемахошкара», «Шийлача полководца, патриота, интернационалиста, болхлой Варшава вола Маршала К. Рокоссовскеа Польски Халкъа Республика партен правительствени кулгалхошкара».

13 сахьат 30 минут. Кхаьчча чил йолча ухкара еш. Зале юхьбе К. К. Рокоссовске горгара вий, доттагІий, новкъостий, соратникаш. Хьаьт кхастара тІехьара минуташ.

Таьзета ашара мукъан а лоаш, дІаволлилга вІаштІехьдаккхара комиссе членаша урна аре а йоаьхе, катафалка тІа оттаю. Таьзета процесси ЦІеча майдага йоалл.

Совсий ЦІеча хьалхашка таьзета процессена накъабахар Коммунистически партен Советски правительствани кулгалхой. Кхехьара чил чуйола урна катафалкера [illegible] тІа оттаю.

...ЦІе майда. Укхаза гулбеннабар лукха а Москва кхьахегашхой вихалаш, Эсара а Флота а тІемахой. ІочуохкалиЙта тІема байракхаш а йолаш. [illegible] мугІарагІа хьалхаттарл тІемахой подразделенеш. В. И. Ленина мавзолея хьалхашка К. К. Рокоссовске чил чуйола урна постамента тІа оттаю.

Мавзолея трибуне тІа бола новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, кхыбараш.

КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства тІадиллараца таьзета митинг хьаьйиллар дІаволлилга вІаштІехьдаккхара комиссе председатела Советски Союза Маршала П. Ф. Батицке. Йоккха гІайгІа а йолаш, аьлар цо, советски халкъо, Эсара Флотен тІемахоша тиха тІехьарча шокъа накъавоаккх КПСС ЦК членаш вола кандидат, СССР Лакхехьарча Совета депутат, гІараьлна вола тІема деятель, шозза Советски Союза Турпал, Советски Союза Маршал Константин Константинович Рокоссовский.

Цун вахар а болх а хадар боацаш бувзабенна ба Советски Гераззаларча Низаца, вай Даьха тІема иза кхоачаш хилар чІоагІдара парте, а халкъо а доттабечун къовсамца.

Константин Константинович Рокоссовски гІараьлна полководчески [illegible], организаторе денал кхьахета хьагучадьлар советски [illegible] немецко-фашистски [illegible] лукхаьла хьовсаш лоаттабаьча бирсача шерашка. ТІемал тІехьагІарча шерашка, эскаре йоккхийча постах тІа а волаш, Константин Константинович ерригга ший знанеш, военачальника йаьхий опыт дІатиьний СССР Гераазцараьча Низий шамхачар чІоагІдара, [illegible] тІема кийча хилар лакхлара. Дохкха дакъа лаьнал цо эскарашкара Польски Халкъа Республика эскар вІаштІехьдаккхара гІулакха.

Уьх сІайгІанерча сахьата Советски Союза Гераазцарча Низаша шоай тІема байракхаш Іочуохкаяліыт боккъала а башхача сий, кайрача салтечун, дикха хьалхьала йолча полководца, Советски Союза Маршала Константин Константинович Рокоссовски чил тІа.

Цул тІехьагІа митинга кьамаьлаш дир эскара инарала С. Л. Соколова, КПСС МГК секретара В. А. Борисова, эскара инарала А. А. Лучинске. Таьзета митинга кьамаьл дир ништта Польски Халкъа Республика Кьамац оборона министра армие инарала В. Ярузельске а.

Таьзета митинг йистейоал. К. К. Рокоссовске чил чуйола урна Кремлевски пенах эккхача юкъта чу оттаю. Мемориальни оагІа тІа дилла:

Константин Константинович
РОКОССОВСКИЙ
21
18 — 96
XII
3
19 — 68
VIII

Советски Союза Гимн локхаш. Мавзолея хьалхашка гІолла, наьсан тІа а лоаш, гІехбух Советски Эскара тІемахой.

(ТАСС).

ЧИЛЛА БОАККХАЧА САЛЛАРА ХУЛА ЛАЗАРАШ

Чилла боаьлла саллар кхоаба за чалхйоаьлаш лотт. Цар чилла бурилгаш е лукха за йоецаш. Цу хана гусеницашта этта инфекционни лазараш хул. ХІаьта шелкъела керттера лехкар ца ла за терхалъе а лазараш ца хилийта а.

ДукхагІа лаьрха лазараш малагІаш да? Вай районашка дукхагІа хул перебиш, мускардин, желтуха яха лазараш.

ТІехьенгара тІехьенга лоалаш чІоагІа зІа-хьа лоалаш лазар да перебиш. Из хилча кхачаш чаш бов, гусеницаш кІаьъос, дегІаягІаш, хилла мара Іоххаш тІера чІор, е из Іи а ца йоелаш за.

Перебиш яха лазар хиннача массайолча гусеницаша цхьатарра чилла бурилгаш ил. хІаьта аьхаш а лукхогІдолча заьнъе кагий, тІера чІор ритха йолаш хул.

Мускардин гоибкови хьисапе лазар да, из ІалахьматачІоагІа зІадоал гІуна лукха чилча. Цулухьа керттера теркам тІабахийта беза кІалхьарпар тІуна ца хилийтара. шІаний лелакеча помешенешкарал фен тІунал нормал лаккагІа ца хилийтара.

Профилактика яра гусеницашта кІалхьарпарал 0.5 [illegible] йолча формалинови растворца опрыскиваш е еш. Обработка ахьа сахьат лаьтта кхаба метархча шІаний. Иска гІулакх цу саьмарсаьхка хьажо. Аьтача шин килограмм саьмарсаьхка тІа хий лотт, биккъа берІа кургболаш. Из калашка а бетте стелажаш тІа дІаоттаю. Саьмарсаьхка берхІал а Іетта тІоадаль [illegible] беча хона гусеницашта тІалилла еза.

Желтуха яха лазар чІоагІа кхет гусеницашта. [illegible] кІорманашта. Из хилйтача хьалхарча [illegible] кхача баш гусеницашна. [illegible] кхьуэ уж. Цул тІехьагІа царна тІа кІаьдоч [illegible] тІарапа мжхерр а зІа-хьа ца хьоаш [illegible] Цу лазара лукхаьла хІанарочча [illegible] цхьабакъда, профилактически мерфприятеш ю желтуха ца хилийтар лукъа. Керттера [illegible] гусеницаш лелаара лоагІа хьалаш Іалашдаш. [illegible] Помещенеси [illegible] формалин тоха еза.

И. ЗУРАБОВ,
Республика министерство шелководства [illegible] керттера специалист [illegible]

СИХА ДУ КХАШКАРА БАЛХАШ

Уьх шера саьна алаташ чуэпара зика кийча хьайар оаха цІакха а. Нагкахьа мара кхычахьара вовкъостал лоацаш тхоай кхашца чакхдоах' оаха уж балхаш. хІаьта хьалха саьна тІехьа а хьалийтаи.

180 гектара тІа хІайийна мукх 4—5 дийнахь чу а айца цу кхай тІа кхьлоала балхаш ле доладелар тхо. Лукха ха езацар та вІашэтоха а лаьтта аха а. Оаха цу тІа дІайийна хьажкІаш хІана оахьаш шенца лакхъенний.

КІа чуэца тІехьагІа лоладелар тхо. 730 гектара тІа кхедьа ца. Оардалургалга тхоашта хьаховшше а тхоай 11 комбайн кхай тІа ахккхар оаха. Хьинаре къахьийгар механизаторашна. Къаьстта белгалбаьлар комбайнераш Даурбеков Хьамзат, Котиев Ваха, Хамзаев Ахьмад, кхыбараш. Цкъарча йиьнаь цу токкхача кхай тІа ца тьеркхаш 100 гектар мара йисанзар. Из участох а шоллагІча дийнахь сворахьа йистеьлар.

Комбайнашта тІехьара хлацар волокушаш, кхыйола ча гулду техника.

ХІанз кІа чуийца даьмнад. ХІара гектаро юкъера лаьрхІача 18 центнер елар тхона. План дукхаа тІехкхоачашъяьй. Уьх деношка уха керттера декхар — ча тІера тІа а лаьккха лаьтташ оахал а. Ца оахо ва кхоачаш а хи.

Лукха ха йоцаш теркаш кІа хиннача кхай йисте хІанз аргІаш урагІдахаь. Пхи бІаь совгІа гектара тІа вІаштатеха лаьнад из. Цу баьтокхамерча балха бахийтаб оаха тхоай тешаме механизатораш Горчханов Махьмад, Мальсагов Хьийбор, Часыгов Паша, Котиев Зелул. Уж къахьега Іема ба кхашка кхыбараш оацІагІ а боалаш.

7—8 шу за тха бонгада кхашка Даурбеков Махьмад-Мирзен Цхьайтов. Жабоагли аргІаш дотташ беза. Хоза, лакха, чІоагІа за цар уьх шера эотта аргІаш.

Мукъальниа участашка а халаш моторий таьа. Хов а бус а лаьтта оахаш тракторан йоахкига. Шин сменах болх беш а тха чол йола 4 гусенични трактор. Дика хьохкамаш лоах трактористица Кодзоев Башира, Котиев Махьмад-Салле, Бархинаев ІалахьІан, Котиев Гире. Смена дІаехийтар цар хІаране нормал совгІа цхьа ши гектар ца оахаш.

Ялат чуийцача шоалагІа кьамкІош дІайийна 200 гектар йоацаш хІанзле оаха ахьаз полунаф а зеба а [illegible] кхо бІаь гектар хилал лаьтта. ХьажкІаш чуэца йолаллехь [illegible] лаьтта ахьа лакхха лаьвхІал оаха.

М. ЕВЛОЕВ.
«Панковский» совхоза Яндарерча тракторни бригада кулгалхо.

НОРИЛЬСКЕРЧА БО... ХОЧУН ЛЕНИНИАНА

Германски Демократически Республикерча Лейпцигски издательствагара воссылхя кхачай Норильскерча коллекционерага, лоамаш металлургически комбината болхлочунга Иван Рехловга. Посылкаь та за Иван Рехловгара гулдаьча сурташ тІарча репродукцей массеан альбом. Коллекционерага хорадеш да 500 совгІа оригинальни сурташ. Коллекционера нашеши издательствага [illegible] наьна царех 18 сурта тІара репродукцеш а цу хьалийтача альбома тІарьяраш. Альбома тІа йоккха моттиг къоастаьй Лениниана — В. И. Ленина лаьрах [illegible] балхал а лаьца лупача произведенешта.

Сергей ТОКАРЕВ.
(АПН).

декхар кІоарга довзаш хилар, коммунистически идеалашта тешаме хилар хьа а ийца. вай мехка кагийча нахен мехкарашен кертах хьаьрбоах советски наьха тІехье шоай даьй уж гІулакаш иштта дІаяпаш хилар эгара унзарагІа херашь бола буржуазни идеологаш. Дукхьала цудукхьа гІерт уж вай лаьштен бераштен юкъе юкъ йолла, тІехьений антагонизмах дола хабараш аразовх. Цу аІахо лупца низ кІезнга цара йап. «ТІехьений конфликтах» тІеха уйла а еш, цу наха, шоашта лезаш а ца лезаш а, къайлаккхуьъ вай общество пхьа оагІорахьара къахьегамхоштен вовх оагІорахьара тунелашштен, ловьраштен юкъера, коммунистически тешам болча нахан вовх оагІорахьара идая йоацача индивидуалисташтен, обывателаштен юкъера, коммунизм хьалъеш боахкараштен социалистически обществе боккъоаш телхараштен юкъера конфликт.

Ше беча подрывной балха тІехь дунен хьалкъашта юкъера реакци гІерт цу антиобщественни элементашца чІоагІІала лупца. Наьха хьакъ лувш, общества чотах наха. цунгара лукхагІа хьадакха а цунга дийтара кІезигаІа хІакхачийта а гІертача нахаца оагІуа лувш цо. Цхьабакъда, из ийша бІал ба. Советски наха чІоагІа гоама ба массе а тайпа паразиташи отшененши, чІоагтІа харибу уж, нагахьа сапна аше общества дІа а къоастабу.

ВоккхагІбарашта карагІдьнна денал дола гІулакхаш лукха хезаши лоархІаши хилара тешал да кхыча общественни организацей новкъосталца комсомола советски халкъа революционни, тІема, къахьегама сийлен моттигашка еш йола Ериргсоюзни походаш. Даьхен турпала истори довзаре кагирхошта боиз хулийт тІалхарлакагІа довзийта а тахане кийсагІа хаш бе а. Даьшь даьча дешлургдоачча денал [illegible] гІуланхоша ниэ лу советски кагирхошта, хьахулийт цар совал, кьаьсан лоаттабечун турпала гІулакх де, Октябра карагІдьнначаш борадо мийбу. Ветеранашца вІаштагІкхийттача чулесса идейни тешама уйла, лаьна тІемаш тІем къахьегачен лаьрий дег тохаделийташ йолча оагІонаш тІара лараш голаина чакаров коммунизм хьальяра ерригача участашка кьона тІехьене.

Къаьстта лоархІаш болаш да хІанзарча этара кагирхошта патриотически кхетам бахар. Ший социалистически лаьже ерара уйлал ниэ болашарІа, чІоагІагІа цхьанкха а уйла яи. Патриотизм советски сага ниэ лукбуша эгара кІоаргагІола хьост ба. Патриот хилар — из да эгара хьалха ше балха волча берригача ший ниайца, ерригача уйлашца, зог тІакхача гІертачунна Даьхена гІулакх деш хилар. Патриот хилар — из да ерригга кхоачамбоапараш лоергдоаваш хилар. Из эли найнаде-йолча критика мотта, цхьаьолча псевлопатриотапа из деш ма хилара. аьеса гІарап яр. Кхоачамбоацарараш дІадоах саббарагІа, гІулакхаца, беча балхаца.

Ший бьазача боарамах йола патриотизм хьахилар — из ба комсомола балха тІа керттерчарех бола цхьа някъ. Вай вахар ше, советски зейстантельность, коммунистически парте хьалхьле а лелаеш Советий мехко доаха тІалахаш — из ва кагийча нахен мехкарийн патриотически уйлаш хьахкойнийтара эгара зикагІвола агитатори воспитатели. Цхьабакъда, кагирхой духовни уйла хьахилар естественни процессах тийша дитар кийса хургдац. УІхаза кІезига лоархІаш бедаш гІулакх дац комсомольски организацешта.

ХІана йІшаха ца ханнача тайнара лакхлу вай ТІема йоккхий ІІухоашкара, уж Іилма-технически идейно-политически книжбалара дьмкъехьа дІадехараш. СоциализмагІа карагІдьннараш лоралеш дола вай эскар массаза а ниэ болаш хинна нахена. Коммунистически партена, из тешаме хиларца. ТІемахой коммунизмана тешаме хиларца. ТІема яхий мугІарашта юкъе хІинз ух шерагара шерага культурни юкъарча образованни боараш лакхлуш бола кагирхой. Цу наха эскарах хул шоай йола оахал. нахарна хьетаме гІулакх лелалар хьахулийташ йола школа. Вахаш мел йоаккхача хана эшаргІела граждански уйлаш хьакаарчи къонача сага хьахулийташ болаш да школа ше хилархьх торра къаьстта боккха лоархІаш болаш да вай эскар.

Ший чулоацанга дихлача пролетарски интернационализмах дІакъоастве йиш йоацаш е советски патриотизм. Вай парте Программа тІа хаза да: «Социалистически патриотизм пролетарски интернационализма ерригача мехкий болхлой классоцаре, къахьегамхоштара пролетарски барт-цхьоагІа хилар органически вий ца чухахаш из.

Интернациональни бувзамаш чІоагІ а деш, Ленински комсомола ший кертера декхараш гу социалистически мехкий кагирхошщара доттагІалаш [illegible] гІулакхаш чІоагІдарца, капиталистически мехкий кагирхой коммунистически союзашца вІаши вовзару гІулакхаш дегІадоладареши чІоагІдарца, кьан ший лоІаш хиларашк социальни прогресе тІехьа Азе, Африка, Латински Америка мехкаша доаттабу къовсам [illegible] Шоай интернациональни декхар кхоачаш а деш, советски кагирхоша чІоагІбу Вьетнама турпалча халкъаца йолаш йола барт-цхьаегІо, массе а оагІорахьара хьаллоаш американски империализм агрессорхьаттош бола кьонахчал бола патриотам.

Советски кагирхоша бахийташ итташ йолча кьонахча шоай лоІамерча паччахьалкхехоца балхаш деш ба. Хьйлоа лехьарча шоай доттагІашта цар кьаьна вовзаихаеш культуреи лоархІамаш [illegible] шІена дог делаш лелаху цар из.

Машарен доттагІален идеалашта, ерригача тІарча прогрессивни кагирхоша бойла барт-цхьоагІон идеялта хамаь а Софиера кагирхойн студентийн IX Дерригдунен фестиваль. Советски кагий нахи мехкарийн чІоагІІа кийчбелаш цу йоккхача событега.

Советски кагирхоша цхьа барт а болаш могаш дунен халкъашта юкъерча политикерен дунен коммунистически боламерон парте политически лини а практически болх а, уж голаишца кхоачамдара шоашта могар ду цар.

Комсомол массалъ а Іомалуш хиннай Іона а лу кагирхошта коммунистически кхетам балара болх бе партегара. цунгара Іомалу цо политически доккха хьакъал а организаторски иш хилар а. ХІаьта парте хадлазза мавас сенин йоакхо ю хьаьтІакхуьш йоагІача тІехьен.

Партийни организацешца цІа-тІа лукхагІа терко а хьатІакхувш йоагІача тІехьенна идейни кхетам балара, комсомолаш Іалахьме доккха новкъостал лу цул дерригача гІулакхаш тІехь. Кагирхой кхетаме, [illegible] идеологически болх [illegible] КПСС ЦК [illegible] документаш а. Идеологически болх лакхбанза баргІоалаш хилар белгал а хьахила, коммунистически парте Центральни Комитета апрельски Пленумо Ленински комсомолана хьалхашка оттазир керда бехкетоаме декхараш. Царех керттераш да идейни кхетам балара болаш бола ерригга а средствош кагирхой коммунистически тешам. Советски патриотизман пролетарски интернационализман уйлаш, идейни чІоагІал, буржуазни идеологе къаьмас моллагІча а формашта дуьхьал отта хоаш кагара чІоагІІара гІерзайир.

Из цар советски кагирхой революционни фелом лелхазар а советски кагий нахи мехкарийн шоай Даьхе кІезигагІа еза балар, классовни моастагІІуж боккъонца йола иэхь йоахара уж бийбалар. Ленински комсомола дерригача ах бІаь шерарча истори тешал ду советски кагирхой боараш бовзаш Коммунистически парте идеялта тешаме хилара, шоай Даьхе лукха езара, интернациональни декхара тешаме хилара.

Комсомолана ниэ парте [illegible] чкхавхцийца латт. Комсомольски организацешна хьалхле ленинара формаши методаши аргІаха тоавр, кагийча нахен мехкарийн къахьегамь хьинар а политически кхетам а лакхбеча хьадама новкъостал дар партийни организацей хьалхарчарех цхьа декхар да. Дукха за йоацаш КПСС ЦК сецим бир «Красноярски краевой партийни организаце комсомолана хьалхле лелаеш беча балхах» лаьца. Цу тІа чІоагІа белгалдоаккх комсомолера гІулакхаш бахьан, хьатІакхуьш йолча хьонача тІехьенна кхетам балара хьакъе берригача коммунистий бехктоаш хилар. Кагирхошта юкъе бена болх бІох авторитетом, политически дика кхетам болча наха тІабилла беза, цар кьонача дегашка партийни дІайха кош лина, дІаккхоачийтаргІолаш, кагирхой йоккхий граждански уйлаш хьахургІолаш, къахьегам безаргІолаш, шоай советска Даьхе, коллективизм, новкъостале безам уж лоаккхаш хеш кургболаш.

Октябрад хьалхарча хулІай цанарча къайлаагІарча большевистски ячейкашкара йолаь граждански тІем лохкени цІерашка гІолла. Ильича хьалхарча лаьмилашна. Сийлахь-боаккхача Даьхен тІема бирсача шерашка гІолла, целина ареношкен космеш сезкъарчий наькъашкен гІолла чакхъьакхь вай деношка кхаччалца хьаера кагирхоша сий дол хІана а лерхІаш Коммунистически партес шоашка [illegible] хьайкаль сийлахь-йоккхий идеяш.

КЕПАЙОАЗОН ТЕРКАМА ЮКЪМОТТИГЕ

Хlинз а дуьне общественностехь кепайоазон теркама юкъмоттиге я Болгаре, Венгре, ГДР, Польша, Советски Союза, Чехословаке коммунистически болхлойи партей викалий Братиславски совещани, цун доакъашхоща массане дешар а йолаш къовбалъ Заявлени.

ПРАГА. Братиславски совещание итогашта статьяши комментареш детаю газеташа. Ўаастана кепатехаз ЦК Хьалхарча секретара А. Дубчека радион телевиденен гlоала зъ хъамал. Цо аьлар, масала, Братиславера вежарашхарча ялх парте викалий Совещани ка маьхал йолаш хинна хилар.

Вай, белгалдаьккхар дlаьо А. Дубчека, бlаргагуш а хилаш хьоталш а хила дева ваай Чехословацки Социалистически Республика, социалистически содружестверда а Европера а цун хьал социалистически мехкашцеи дунен халкъашта юкъерча коммунистически болампея массе а оагlора цхьана гlулакхаш леладарах хог гlертолга йолаш хила деззилга.

КПЧ Центральни Комитетой правительствон, хlанзалца а санна, чlоагlон цхьа барт болаш хьаьжхоаб Варшавски договор. Цхьанарча документа тlа белгалаьъча принципашта тешал ду Германски дела хьакъехьа ваи хьаьйча нахаьхи дунен хал къанта юкъе цхьана экономически гlулакхаш леладарца, вгара а хьал ха Вlаший Экономически новкъостал дара Советанга, вахча гlулакхаш.

Бухсоцпаш А. Дубчека аьлар Совещане вывоаша дунен халкъашта юкъера коммунистически болам ветlахкчалара бокхача политически доарlаме хилар.

БУДАПЕШТ. Братиславски совещане итогий мах социалистически мехкий цхьоагlон хьотадарe чlоагlадара новкъа бажхна верди доархlамера тlа хиддера тарра, социализма позицеш чlоагlъяра къовсама юкъе лаьца декка денкха вахча хилара тарра бу венгерски кепайоазонo.

ВСРП Центральни Комитета Хьалхарча секретара Янош Кадара, МТИ агентства хьахойташ из хилара, Братиславерца юхаевча венгерски кепайоазон белхаенте хьалханиа къамаьл даьл.

Цхьанара Заявлени, аьлаз цо, исторически доарlамера документ ду. Цу тайпара характеристика йоаллу сога, хlана аьлча, дунен социалистически системо, дунен халкъашта юкъера коммунистически болам деllаахаро, машари прогресси бахьан дунен халкъашта юкъерча масштабеlа лоаттабеча къовсама хьехьеха — Братиславе хинааа ноай хиналаиа цу документа кlал кулгаш яздьча ялх парте цхьоагlон барти хилар из къьастача доарlаме а малане а лоалаль.

Заявлене тlа, белгалдьъ Я. Кадара, дуьц вежарашкарча ялх партен мехкен цхьоагlонаки цхьана гlулакхаш леладарахи лаьца, уж массе а социалистически паччахьалкхений цхьоагlо хилийта гlерташ хиларах, Варшавски договор, Вlаший Экономически новкъостал дара Совет чlоагlъе гlерташ хиларах лаьца. Империализма гlулакхаца, империализмана духьаларча къовсама вай юкъара фронт чlоагlъенахй.

СОФИЯ. «Работническо дело» яхача газето передовой статья тlа белгалдоах социалистически сообщество чlоагlъяра, социалистически коталонаш, коммунистически бахлойи болама цхьоагlон хьотабалари дерадира дешаш Братиславски совещане теркама юкъмоттиге хилар.

Братиславе чlоагlъяь положенеш хьинаре а дехале а чакхъяхар, белгалдоах «Работническо дело» lалаьмате бокхача доарlаме хургда Совещане дакъа лаьцача социалистически мехкий халкъашта веттел, кхьча халкъашта а, демократи, къаьмий кортмукъал, социализм котъалара а, берригача дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама а.

ВАРШАВА. «Трибуна люду» яхача газета редакционни статья тlа белгалдоах Братиславски совещанех хинна гlулакхаш ерригача польски общественностьо чlоагlа раьза хинна тlаийналга. Совещане доакъашхой Заявлени — «дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама доарlамера документ» да йоах газето.

«Братиславски Заявлене дешаш», — йоах статья тlа, — бокхача низаца бех социализма дунен низамеш чlоагlъяран уж малдагlча тайпара а телхае гlертера духьале ярап бола бохаргбоаца вежарашхарча партей лоlам. Цунна бола тешам ба бохаргбоаца социалистически мехкий цхьоагlон хьотадари, халкъий доттагlал, цхьатарра бокъонаш хиларек суверенитета сий дарен принципаш лард йолаш дола массе а доакъошхара вlаший новкъостал деш хилар.

— Вай парте, — белгалдоах бухсоцпаш «Трибуна люду», — Братиславски совещане Заявлени, дерригача социалистически мехкий хьаштанта, цар доттагlалан цхьана гlулакхаш леладаран на эшша бола дlаьх цкъ совещане дакъа лаьцача партена лаьца хилара тарра лаьхха ла lош, гlулакхаш дара программе хилара а [redacted]».

УЛАН-БАТОР. Социалистически мехкий коммунистически болхлойи партей викалий Братиславерча Совещане итогаш монгольски кепайоазон теркама юкъмоттиге а, яхаш, хувц МОНЦАМЭ агентства.

МНРП ЦК-в МНР правительствон орган долча «Унэн» яхача газето тахан кепатехай коммунистически болхлойи партей Заявлене йиза текст. Заявлене йиза текст радио чу гlоала массехьаьва дlаьхайкаьбий.

БЕРЛИН. ГДР газеташа, керте хокхий йоазонаш а долаш, кепатехай Заявлене текст, корреспондентийн Братиславера ахийта отчеташ хоамаш. Дикка тагардарах а дувцаш, новкъостахьа, принципиальность а йолаш чакхйийлар переговораш ахаш, белгалдоах «Нойес Дойчланд» яхача газето. «Нал бола марксистско - ленински мировоззрени, болхлой классеи цун авангара — коммунистически партейн кулгалдара роль, паччахьалкхений хаамъа боаххаа социалистически ларз дlахорча хана а хурьа социалистически мехкащ кхоталу, кхоачаще лерхlа юкъара декхараш бахьан лоаттабеча къовсаме ду гlулакхаш цхьатарра хуниита факторашъ», — яду газето.

«Нойес Дойчланд» белгалду, Совещане доакъашхой йоаш дерхlа а лерхlаш дlахайкаль гlулакхаш дерригача вежарашхарча мехкий вежарашхарча партей хьанштанта на эшша доагах тешам бокха хилар Заявлене тlа гуш да, яхаш. «Пунна цхьана, — гlотех газето, — цу тlа белгалдаь из Малхбузен Германерча реваншизма, милитаризма, неонацизма хулийтача кхерама сага хулейтилга а».

БЕЛГРАД. Братиславерча совещане итогаш югославски кепайоазон юкъмоттиге латт. Керте доккхий йоазонаш а чаьхи Заявлене текст кепатехай газеташа.

«Борбас» белгалдоах «переговораш дикка тагардараш а дувцаш чакхьаьлча хилар». Газето хьакъоастап бухсоцпаш долча документа тlа белгалаьъ, хlара вежарашхарча парте, дlахорча социалистически дегlахара декаш творческий къоста а веш, къамий башхалонаши тьалаши терхалдеш хилара положени. «Борбас» белгалдоах ялхта ялх мехка вежарашхара партеш дlаьо йоагча хана а турпала вьетнамски халкъа къовсам хайкхабьекей цунна новкъостал лоаттаденаш ца le лаьрхlа хилар а европейски кхерамаш социалистически мехкий обороноспособности, хlаьта кхуча Варшавски договора организаце чура цхьана политически чlоамен гlулакхаш даладар а чlоагlие дага хилар.

ПАРИЖ. «Братиславе бисса цхьа барт хилар» — из керте а ядаь «Юманите - диманша» дlахойт коммунистически болхлойи партей викалий Совещани йистеллар. Хlара ваьргlа арахъячча цу газета арахарча политика обозревателa И. Марос белгалдоах Совещане доакъашхой шоаш вlаший леладу гlулакхаш социализма принципий лардаш тlа вlаштlехьдоаххилга чlоагlде гlерташ хилар. Братиславе дийнар социалистически мотаколаш дораерах, социализма мехкашта юкъера бувзамаш чlоагlдарах, европейски кхерамаленах лаьца.

Бухсоцпача Заявленена торжественно кулгаш яздеча хинна ратушана хьалхальа гулбеннача Братиславе бахача каьна вегаш айдена хиларах лаьца лувцаш «Юманите-диманша» яду: «из ар «Дахьъала хийла чехийн словакийн цхьоагlо», «Дахьъала хийла Советски Союз» яха лозунгаш а йолаш чакхьаьнна патриотизман интернационализмаш бокхъала а башха демонстраци».

РИМ. «Социалистически цхьоагlо» яхаш за Братиславерча Совещанех бола хоам кепатехача «Унита» хьалхарча оагlо тlа керте ядаьр. «Вежарашха а дагардаво вlаший кхетош а чакхъяьлар Совещани, — белгалдоах газето. — Керда а дикагlа а вlаши гlулакхаш леладелга доладалар белгалдеш хилар ца».

Пеххьара арадаьнначa «Унитан» газета тlа кепатехай вежарашхарча ялх парте Заявлене йиза текст.

(ТАСС).

Доазол декъара

ИЮЛЕРА ТlЕМА ИТОГАШ

ХАНОЙ, 4 август. (ТАСС). Хьалха а санна американски агрессораша доккха зе хул Къулбехьен Вьетнаме. Цунна тешал ду июль батта массанахьа а Къулбехьен Вьетнам мукъалкхера Халкъа тlеме низий доакъош массанахьа тlеталаро.

Освобождение яхача агентствата тlоала Вьетнамски информационни агентства беча хоамах Къулбехьен Вьетнама НВСО доакъоша июль бетта атакаш йир моастагlчун чlоагlален пункташтен базаштен Къулбехьен Вьетнама 34 городен нах бахача пунктен. Къилбаседе Куанчe Къулбехьен Вьетнама НВСО шенхаштта хlамаш йиктар моастагlчун обороннана 9 номер йолча стратегически цхькъа районе. Кхосана района тlом латтача участкая хьаьхета Фонднен (Тхыа Тхиен) ях[ча] районе НВСО бlухоша ухх шера июле тlеразаьккхаь моастагlчун ззар гаргlа салтех эскари.

Къилбаседа Куангам - Дананг яхача районе патриоташа къиоа тlемаш дир США тlема-фецарча базашта доаторa тlема кхоачамаш чушочa складашта. Уж тlемаш деш моастагlчоа тlера ваьлар 2000 салтем эскари, царца США-аи цар «союзникий» 1200 тlема гlулакхера сат а волаш. Чуйта а денаш даь а моастагlчун 116 самолети вертолети, хlалакъяь 50 тlема грузовик и.

Дикь дийнахьа, 17 июлера 20 июле кхаччалца баьча тlем тlа Къулбехьен Вьетнам мукъалкхара халкъа тlема низий бlухоша. Туйхоа яхача юртен Фуклонг (провинции Биньтхуя) яхача районни центрен моастагlчун контратакаш юха а етташ. США-и сайгонски марионеточни хлакан эскара бlаьрчч 4 роти хlалакйир. Моастагlчоа тlера ваьлар вийна а човна хиниа а 600 саг.

Бонче яхача провинце Намбо яхача районен Зионгтром яхача районе Къулбехьен Вьетнама патриоташа 100 согlа моастагlчун салтий бодбир, ах чу дахийта а доагадь а хlаландир 25 тlема кема. США 14 самолет чу а яхийтар, эзеш а дир.

«Беларусьфильм» киностуде «Наькъа иттагlа дакъа» яха шоа зкран йола художественни фильм доаккхаш да. Кердача фильма (басни С. Кара) дувц Минска технически интеллигенцех. Режиссер-постановщик Ю. Дубровин, оператор БССР искусства заслуженни деятель В. Акулич, художник Б. Кревецкий. Керттера ролаш ловзаю артисташа Анна Дубровицкая Алексей Эйбоженко.

Картина хьаьхоккхаш хургда республикан Белоруссе Компартен 50 шу дузача хана.

Сурта тlа: «Наькъа иттагlа дакъа» яха фильм доаккхача.

М. Змитрович сурт. ТАСС фотохроника.

ДРВ МИД-а ВИКАЛА ЗАЯВЛЕНИ

ХАНОЙ, 6 август. (ТАСС). Общественноста уйла lехаш Вьетнама духьалара агрессиви тlом сихбарах лоле бакъдар лочкъалар дукъен 1 августе Кlайча шено ль заявлени харцйир ДРВ кхыча мехкашцарча гlулакхий министерства викало.

Вьетнамски информационни агентствас хьаенача ДРВ МИД-а викала заявлене тlа йоах. Париже хlама на вишаш кхь бегга киначa официальни беседаша США правительства хьалха а санна чlоагlа кхайкаду ДРВ-ас «са тохара» гlулакхаш тlайпача ше Къилбаседа Вьетнама етта бомбаш США-ас йизза соцаргья, яхаш. Парижски беседий керттера дош къоастадара юстара йоала а вар прогресса духьал яла а гlерташ ахь йола маневраш лелаю США-с.

Цу хана чухь июль бутт чакхбоаш Гонолулу США президента Джонсона шоаяе йоацаш гучаьяьккхар Вьетнаме беш бола агрессиви тlом лакхбарахи Къулбехьен Вьетнаме ниса гlерташ хиларехи ший йола уйла. США-а Вьетнама шиина а дакъъ тlара тlом сихбу, йоах заявлене тlа. Къилбаседа Вьетнаме цуй дикка доаккхача дакъ тlа дlахо а оаххарий дьисапе стташ я бомбаш. Йоах заявлене тlа. Къулбехьен Вьетнаме кердакерда американски эскари сателлиташ долча мехкий эскари ухийт. Тхиеу-Ки марионеточни клика «ерригъюкъара мобилизаци» е гlерт Къулбехьен Вьетнама кагирхой эскаре а бовхаргболаш, царец США-на дола тlем тlа хlалакдайта эскар а дергдолаш.

ДРВ кхыча мехкашцарча гlулакхий министерства дlакхайкабаьъ. Парижхиначa беседашка прогресс на хилара берригa бехктохам США ба, яхаш. США-с нахьекха а на дувхаш соцаш тха шоаш етта бомбеш, Къулбехьен Вьетнама ерригача территоре тlа леладу кхыдола тlема гlулакхаш. Къулбехьен Вьетнамера агресси, арадаккха деза шоай эскар, сателлиташ долча мехкий эскар, США агрессена духьал. Къулбехьен Вьетнама цъан кlалхардаккхар духьа лоаттабу къовсам вlаштlехьдоаккхаш цунна хьалхе лелаеш йола Къулбехьен Вьетнам мукъалкхара Къаман Фронт лерхlа еа.

ТОКИО МУНИЦИПАЛИТЕТА РЕШЕНИ

Токио, 6 август. (ТАСС). Города вахера американски тlема базех lепхашта кхерам хилар бакъдеш йола материалаш сентябре деш гулъергйолаш решени тlайнцай Токио муниципалитете. Дlахо йодча хана уж материалаш Японерча американски тlема командованега дlалургья столица районера США тlема базаш lалаьмате чекха дlаихар хьалдехара йола лард а лерхlаш.

Японски газеташа йоах, города малхбузерча оагlорахьа улла США «Джонсон» яха тlема - фецара бола центральни перевалочни база а хиннa дlаэттай. Укхаза США-ра йоагlа тlема самолеташ укхаьаре пуй тlехьагlа Вьетнаме дlаух уж. Цу базера дlаух тlема самолеташ США. Токийски пригородашка бахача наькъа сатем а бовбеш, реактивни самолеташа делла тата дийнахьи буси цlакхкa соцаш дац. Самолеташ авиабазе хьалгlоатеттечей lохошанен хьа школашкара занятеш ца еш хот. Иа тата бахьан долаш наькъа, хьаьстта барий. нерви система талхари цу тlаргlоллa тайп - тайпара лазараш хилари даиман хула хlама а хинна дlаэттад укхаза.

Газеташа йеча хоамах, Акисима яхача токийски пригородера 300 согlа лелал шоай цlеноц а дита мехка кхьча районашка хlа ца бахача болаздар.

Американски авиабазаш йолча Токио пригородашка бахача наькъа халача хьалах йола материалаш американски тlема командованега дlалургьа. Токийски профектуре я «Татикова», «Иокота», «Фучу» яха США йоккхий авиабазаш а. «Джонсон» яхача авиабазера а санна, цар тlара Вьетнаме ух американски самолеташ.

Реваншистски кlур баьннача

БЕРЛИН, 5 август. (ТАСС). «Померанерча немций землячество» яхача Малхбузен Германе реваншистски организаци аргlан гулъенна хилар селхан городе Любеке (Малхбузен Германи). Цу городера АДН яхача агентства корреспондента беча хоамах, ваьр гарта сaг юкъе а волаш нь шоай слет реваншисташа дlайиннхьар Одере-Нейсе гlоллера доалув тlа ца ядара, неонацисташ хьаллацара лозунгаша.

Керттера оратор лерхlаш уж гулбеннача къамаьл дир «Померанерча немций землячества» председателя Эггерта. Цун дерриге къамаьл реваншистски неонацистски уйлах дуза дар. «Штеттин» (Шецин яха польски город а укхаза юпар. ТАСС-а примечани) юха немецки хургъа, — яхаш шоrlа хьехкар реваншистски оратора.

Гулбеннараша чlоагlа мога а. деш, ФРГ бундестагеи доал деча партешкен кхайкар из Одера-Нейсе гlоала дола доазув тlа на шера тlадьехаш. Эггерта даьча къамаьлах кхетаде доагlа «Померанерча немций землячества» вожакаш Европе хlама дола хьал тlаевара тlехьа латтача политически общественни деятелий спискаш оттаь хилар. Укх гаргтарча хана цу наха духьелара кампани йолалургья яхаш кхерам тlатувсар цо. Реваншистски лидера укхаза аьлар ший «землячествас» йизза хьаллонацаргья неонацистско-демократически парти хьатlалоагlача шера гуракха хулача хоржамашкъ.

«Померанерча немций землячества» председателя чакхоалаш даь къамаьл Германски Демократически Республикана духьала аапараш ем дар. Реваншистски шоакъ а еш. Эггерта къамаьл дора Малхбузен Берлинах ГДР-ии кхыча социалистически мехкашти духьаларча къовсама керттера арена е еа, яхаш.

ДlАКЪОВЛА ЛЕРГАШ

Балдаро чубоьхкача парегlета салаlа йиш хургlаьча панага сатусаш бе города Назрано дlануводдача бахa нах. Футтарейна самa lуйрийна соцца, бийса кхача хана нахе новкъе ьург ма дий ьыма доацаш «lема» йолалу автобоксема новра радио, соцаш дац заводе гlоrl. Наб-са дайна хьуэз нах.

Чlоагlа lатгъ сага еоа гlар, тате. Мелла чlоагlа хиларах нерваш йоазо цар. Хlанз Назранерча мельзаводе нерда яьча крупа боеххьача заводе етта шок, ман чlоагlа а хьама прибор хилча эгара гаьнаглча цифра тlехьэнкаргъар цун стрелка: шортта хургъар дицеболлаш. Лерга а уххаш шоrlа детта деза укхаза дlа-хьа йист хулача хана. Цигара кьшаразhаьлча блогора ух.

Хlама децар из ткъуе юкъ-юкъе соцаш, а хуццалуш даларе а.

Цу заводе бахха боехкечарие мера шcий из гlар новкъа. Цуи гонаьлa дукха нах бах. Корзагlдеше хьувз тхо сазапалца яхаш дувц цар.

— Бийсана-м тхона гlо дора цо, — яхаш дувц заводе гонна бoацыш бола баш бахна понарникаша, — наб ейтац. бегъдa, дийнаь-м корта лазабоаш.

Цу завода юхте увл автобоксем а. Цун тете кlордаьна автомобилисташа шоай юа йоллe громкоговоритель а зала микрофона чу гlоала шоrlа дэтт. Шоrlа а шоrlа де маl Гонаьла бахечo наькъа береш кхерадeлe кхувсалу на «шеддара» lаьхача. Цу юхе бахача нахаг молагlчунга дlахьатта хоргде тахан цига хиннар, хlама аьлча шоrlа eoгlа а «хьева «водарe» дувцар: «Мальмад, хьакуьола диспетчерской», «Муса, хьо сийсаре мича хиннав, шотта чакдаргда моттий хьона lайза ноладерlа», «Кийса, хьеpхаяйрзар хьо, лутевка кхьахьучу тlано оагlаш хьо», «Блиер, тахан отпуск ениай хьонa, ха мо кой хьоно фу де деза»...

Цу гlаро юкъ-юкъе декаду мелъзавода шоrlа. Цу тlа ковра оро мел йоахча машенаше цlена хьинача йоллаш самна юкъ ца озош етта сигналаш а дlатlатохача автобоксем а дукха тlехьобисоц.

М. ЗАНГИЕВ.

Советски Союза массе хьие дlахьахьийт вай республикера соиа баьцадараш.

СУРТА ТlА: Грозненски хьалагlча совхозера Свердловски областе дlабохьийта lахаш.

Н. Кобазашилие сурт.

Лерттlа кийчо е дешара кердача шера

ЙИСАР КlЕЗИГА ХА Я

Дешара керда шу дlадоладала жхейисар дукха ха яц. Хlанз геттара а сиденнад школашта ремонт ена, хьехархошта кватираш кийчъелга. Хьалхьи латт керда школаш, йолаш йолчарна хьатlахетта классни пlенош, спортивни залаш, мастерскеш, lалашдеш латт доагор.

Хьатlаозаш а лоаман а а учебникаш, кабинеташ шоаш йолча дешара-гойтара пособеш, оборудованеца кийчъяь. Август бетта хургйолча хьехархой совещанешта семинарски занятешка кийчо еш я. Хlаьта дlадахача шера болха итогаш а хь дешара керда шера де доларaш белгалдерга цига хьехархоша.

Школай дахи йоакхо ю Ножай-Юрта, Шелковской, Сунженски районий общественность.

Цу хьакъехьа хьаьстта дукха болх баьб Ножай-Юрта района Зандакски юртсовета председатела воа. Яндурьевна. Ухх массехк шера цу юрта кхоачашду массенега дешийтара Заиен. Хlаьта дlадахача шера дешара а берашлешаш а хиниах. Юртсовета председатела депутатски активаи хьехархошца цхьана дика кхетама болх бу дай-нанашца. Педагогически, политически, lалашан популярни темах лекцеш еш нераша ших вlашагl а беттам хьамальаш ду.

Берашт кхедара дикагlа йола опыт дlа-хъд йоазийтао а дика вlаштlехьаьккхах сига.

Цу юрта тика хьаш тьехархошта эшачуга, царна захи новкъостал ду. Эггара дикагlа бола цlенош хьехархошта тол, царна мел ваа кхатанна хlама кийчъю. уж кхачам пралунташна lалашъу.

Шоай юрта йоаха еча хьехархошна ииц кхобаш тешоаштa лерттlа знанеш ялора. школьни болх лерттlа вlаштlехьаьккхара. Дlадаха шу дешарах кхетар 95,4 процент а йолаш чакхдаьккхар цу школе.

Зегинеевски мотарча школа юртта дика йоакхо ю Ножай-Юрта района Орджоникидзе цlерагlча колхоза правлене. Колхоса хьоладаьча ахчах школана мел еш йола дешара-гойтара пособеш телевизор ийцай. Хьегго тоаль ьыьний школа, хьехархошта а школана а lанно довгаде лахча денад.

Хlанз 1-ча сентябре цхьоалагlча классашкара дешаш йоагlа классашка кхачанзе долча берашта колхоза чатех ха хlама хургдоль гlулакх вlаштlехьдаккха кийчлуш я колхоз.

Ловаца дьлча, цхьегаш бехаш берашт кхедара дика новкъостал ду колхоза правлене. Школа чакхъаьккха бьлча цхоай колхое болх бе жхебус дукха а кагий нахи мехкарий. Соахна итт класс чакхъаьккхача 15 сагах тайпатайпарча дешаш заведенешка дера хайра 9 саг. хlаьта укх шера экзаменаш дlалуш ва 11 саг.

Дешара кердача шера дика кийчо ьйь Ножай-Юрта совгхача школаша.

Цхьабакъьа, массанахьа а ухта вахан ва Мулхъ. Дешара керда шу дlадолалалелехье школашта кийчо еша. Хьехархошта а школашта а lама кхоачам бехта хьаьстта лезапа лел Шалъа районе.

Школашта хьатlахетта хьалдеш ола классни пlенош дехта ва лелалу ремстовтресте (управляющи воа. Уциев). Гудермески, Ньысарэн, Ачхой-Мартана районашка тlаначух тlехьагlа духха болх бе базаш ба треста гlишкхотъераш.

Школаш дешара кердача шера лерттlа кийчъеча новкъостал де беза республика ерригача общественноста, берий дай-наноша.

П. СКОРОДУМОВА,
Нохч-Гlалгlай АССР просвещени министра заместитель.

ХЬУВКЪАМА ЦlЕЙ

Дукха ха йоацаш ваьт чуйнна балара детадь цlей хилар Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозе. Центральни усадьбе гулбеннабар механизатораш, кхаш леладераш. хьайбаш леладераш.

— Чакхъаьнна влат кхалерашта юкъе хинна социалистически яхь, — аьлар совхоза директора воа. Арсаева. — Хьалхара моттиг хьакхай моллагlча отделене сахьегахоша. Хlара гектара тlара 20,5 центнер ийа, 20,1 центнер муш бьаькхаб вар. Карара вара теда Шe бейраки хьожаьай цу отделенеа.

Цуа тlехьагlа влат чуппача дика болх баьча механизатораш ахчал премеш елар. Масала, хlара дийнахь норма 150 процент кхоачашъеш болх баьча Мутаев Шадара 100 сом делар, хlаьта Шапиова, В. Селаевна 75 сом цхьанемкх 50 сом шоакаргlчоан делар.

Шей везаеча дакъа лоацаш бар гаьнарча Украинера бахха доттагlий а. Дукха за а «Лермонтовский» совхоза къахьегашхой Украински ССР Херсонски областа «Новомаячинский» совхоза болхлошца доттагlал долаш бола.

— Тхона чlоагlа дика хетт во влат чуйнна даьина, — йоах тхоа ваш шитта лаьта дlадар. Тха совхоз а хьаьхий гуракъа вlастийна ка бола ваат чуйна. Хlара гектара тlара 24 центнер вlа даьккхад оаха. Сона лоа вай доттагlал хlанз сацна чlоагlа хилар. еша дlахо массана а дика толамаш лахар, — аьлар «Новомаячинский» совхоза директора воа. Диденвосс.

Шe къамаьл дуь ваьчa фусалзьшта совгlата В. И. Ленина бюст еир цo.

Собрани чакхъаьлча хьалханца концерт оттадир районни культура Цlен самодеятельни коллективо.

М. ИГЕР.

СПОРТ

РОССЕ ШАХМАТНИ ЧЕМПИОНАТ

Россе шахматни чемпионата йиьлагlа йола тур чакхъьнкай. Дунен халкъашта юкъерча мастера А. Лейна вай мехкахочунца спорта мастерца Н. Дорошкевичца хинна вlашагlкхетар тура керттера дар.

Сицилански защите дlахо лоэзаш ший пешка дlаелар А. Лейна. Ши пешка дlа а енна пейтнота ха тlехьалийтар В. Дорошкевича. Из ийшар.

Цхьаннха а кот йолаш чакхьаьлар В. Пешковски (Омск) В. Сергиевскийа (Чебоксары), Г. Пилипецко (Свердловск) А. Зайцева (Владивосток). О. Дементьева (Калининград) Ю. Анинкица (Новокузнецк) хинна вlашагlкхетарш.

Яхье хьалхе очко хьаьккхар спорта мастера В. Татенкое. Дукха хала а доацаш Архангельскера В. Козлоа эшаьр спорта мастера А. Астапина (Саратов). Хlаьта Ю. Шабанова (Магадан) А. Веселер (Архангельск) эшаьво.

Ниь тур чакхъаьлачул тlехьагlа яхье хьалха ва кхоь ах очко йола гроссмейстер А. Зайцев. Кхоккха очко а Ю. Анинкеян А. Лейнен. Йиьлех шишша ах-ах очко я В. Сергиевски, О. Дементьева, В. Дорошкевича.

В. СЕРГИЕВСКИЙ,
дунен халкъашта юкъерча мастер.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоаллен Грозней йоачан а йоахаш, хуцалуш морзаш хургья, малхбоалехьара пхьарчоа лаьгlа а бодаш, тlаьхха гlаьххьа хьекхаш мух хургба, республике гlоала 25—30 градуси Грозне 28—30 градуси йовхал хургья.

9-чеи 10-чеи августе йоачан а йоацеш хуицалуш морзаш хургья. къилбаседа - малхбоалехьара пхьарчоа лаьгlа а болаш, тlаьхха гlаьхьа хьекхаш мух хургба, бийсанаш 14—19 градуси лениа 23—28 градуси йовхал хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

Ладувгlа, хьажа

6 август

6.30—Нохч-Гlалгlайчен лаьтталеладарехо (гlалгlай меттала) 6.45 — Ашараш. 6.50— Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Социалистическое знамя» газетий обзор. 7.20 — Переданчий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.45 — Малийнейски йилхой «Чувецаш (нохчий меттала) 9.00— Москва. 16.00 — Переданчий программа. 16.05 — «Къона тlехье» (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — Цуталиева «Махкана бозаер» яха дувцар. 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — Юьт болхаш бохкхошта концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гlалгlай меттала). 17.45 — Дунен юкъарча гечан йола беселн (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

УКВ

9.00 — Дементьева отель. 9.30 — «Шера хенаш» яха Глазунова балет. 10.15 — «Сейран бlаргаш» радио-повесть. 11.12 — Музыкантийн цхьана яха концерт-беседа. 18.00 — «А. Аматова «Севаль» яха опера. 20.00 — Нохч-Гlалгlай ашарий концерт. 20.30 — «Дикачна тlера сагlонаш» советские радиокомпозиции.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта йола фильм. 18.26 — Лерамашта лаьрхlа фильм. 18.45 — «Керда гlиллакхаш кхолъуэтт» (нохчий меттала). 19.00 — Телевизионни чердадараш (гlалгlай, эрсий меттала). 19.30 — Кинохроника. 19.30 — «Дай-мехка хилевларко. «Лебедев-Кумач» вовь 70 шу дизарга. 20.00 — Берашьтоина. 20.10 — Ах баь шера летопись. 1930-гlа шу. 20.55 — Переданчий программа. 21.00 — «Романс для корнета» яха фильм.

8 август
РАДИО

6.30 — Нохч-Гlалгlай лаьтталеладаевно (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Переданчий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Дlалоях Датаев Валида. 8.45 — «Къона тlехье» (гlалгlай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Переданчий программа. 16.05 — «Лаьтта лечар» яха Ваддажев. Ниреса очерк (гlалгlай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — «Бола ной вахар» яха радиожурнал (нохчий меттала). 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.45 — В. И. Ленин вовь 100 шу дизарга (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

УКВ

9.00 — Шерие а ашараш а. 9.50 — Пушкина «Бахчисарайский фонтан» яхача поэмах оттаь литературно-ашарий композици. 11.17 — Эрсий композитор Александр Плещеев» яха передачи. 18.00 — «Шуберта серенада» яха ашарий новелла. 18.12 — Кабалевский «Вlаьстено ашарош лекна» «Кхета оперетт» монтаж. 20.30 — Нохч-Гlалгlай ашарий концерт. 20.50 — «Славни общества» яха радиопостановка.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — «Диках лаьца баьъдар» яха 5-гlа беседа (гlалгlай меттала). 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий а, эрсий а меттала). 18.30 — Кинохроника. 19.10 — Киноочерк «Хьехархо». 19.30 — «В мире прекрасного». 20.30 — Переданчий программа. 20.35 — «Доа тахар дlаьхош ва» яха фильм. 22.00 — «Ашарий календарие оагlонаш». СССР халкъа артист Михайлов вовь 75 шу дизарга. 22.15 — СССР Фордатlема флот» оркестра концерт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-39-11; бухгалтерия секретара—3-34-38; партийна вахаран, культуран, промышленностен отделий—3-42-20; юрта бахаман письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-20; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/34.

Типографии из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ05168. Заказ № 3334.